

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1108

12. SRPNJA 2024. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

Dužijanca u Bajmaku

Jubilej u znaku 30 godina

SADRŽAJ

6

Održana konstitutivna sjednica
Skupštine grada Subotice
Izabrani čelnici grada

8

Sve više uposlenika iz Srbije na
sezonskim poslovima u Hrvatskoj
**Raste broj radnika,
rastu i doznake**

12

Ivica Dulić, menadžer za kulturu u
HKPD-u *Matija Gubec* u Tavankutu
**Čuvari tradicije i pratite-
lji suvremenih trendova**

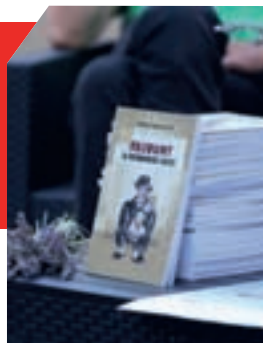
20

Otvorena čitaonica pri HKPD-u
Tomislav u Golubincima
U čast Julija Adamovića

30

*Književni salon
s Mirkom Kopunovićem*
Dok je svita – ima nade

34

Svećenici jubilarci
U znaku jubileja i radosti

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mira Tumbas (predsjednica), vlč. Josip Ivešić,
Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka
Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Ama-
lija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Mirjana Trkulja

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorka dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivan Ušumović

(novinar, urednik sportske rubrike)

Zvonko Sarić

(novinar)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Test

Početkom ovog mjeseca predsjedanje Vijećem Europske unije preuzela je Mađarska. Jednostavno, došla je na red usprkos zebnji koju u Bruxellesu izazivaju narednih šest mjeseci koliko će Mađarska biti na čelu Vijeća EU.

Hoće li dokazano prijateljstvo **Viktora Orbána** i **Aleksandra Vučića** utjecati na to da se Srbiji tolerira »iskakanja« iz vanjske europske politike, širenje »srpskog svijeta« i sve drugo što se ne uklapa u politiku koju vodi EU? Ili će narednih šest mjeseci proći bez većih turbulencija jer većinu zakonskih prijedloga upućuje Europska komisija i potpisuju ih države-članice i Europski parlament?

Vjerojatnije je ovo drugo, a svjestan je toga i službeni Beograd gdje je mađarsko »preuzimanje« Vijeća EU prošlo bez većih odjeka. I očekivanja.

Politiku nove zemlje predsjedavajuće Vijećem EU na prvoj sjednici saborskog Odbora za europske poslove predstavio je mađarski veleposlanik u Zagrebu **Csaba Demcsák** koji je rekao da će Budimpešta tijekom predsjedanja imati više mogućnosti razgovara sa svim zemljama kandidatima i podsjetiti ih na njihove obveze ako im je cilj europska integracija.

Srbiji su oči uprte u novoosnovani europski fond iz Plana rasta za zapadni Balkan i povlačenje prvih sredstava iz tog Fonda. Ne tek na »lijepe oči«. Uvjet za prve isplate je usvajanje do kraja ljeta reformske agende u kojoj će definirati reforme u području poslovnog okruženja, pristupa zajedničkom europskom tržištu, energije, zelene agende i vladavine prava. Čini se jednostavnim, ali moglo bi tu »iskočiti« i Kosovo i još po koje pitanje gdje se Srbija i EU debelo razilaze.

To je ona visoka politika. Ona druga, za građane možda i važnija, vodi se na lokalnu. Subotičani su dobili novu (očekivanu) lokalnu vlast, a danas bi trebali i Somborci. Nije dio koalicije SNS-SPS-SVM, ali Demokratski savez Hrvata u Vojvodini bit će podrška i u Subotici i u Somboru. Za tu podršku očekuju uključenost u odlučivanje i ostvarivanje interesa Hrvata u Srbiji. Test će biti naredne četiri godine.

Z. V.

Hrvati izvan Hrvatske, nova rubrika Hine

Hrvatska izvještajna novinska agencija *Hina* pokrenula je novu internetsku stranicu koja je u probnom radu, a na novoj internetskoj stranici je i nova rubrika *Hrvati izvan Hrvatske*.

»Ideja o novoj rubrici kojom bi hrvatsku javnost dodatno informirali o aktualnim zbivanjima i temama važnim za Hrvate u iseljeništvu te životu hrvatskih zajednica u svijetu već dulje vrijeme se 'kuhala' u uredništvu. Smatramo da je to još jedno od područja u kojima *Hina* može doprinijeti boljem informiranju javnosti, a time i osnažiti svoju ulogu javnog medija. Zato smo odlučili da sav sadržaj te rubrike bude besplatan i potpuno javno dostupan. Proteklih godina to smo učinili i sa sadržajima vezanima uz europske politike, zdravlje te zaštitu okoliša pa tako imamo tri portala koji također donose javno dostupan sadržaj svima, a ne samo *Hininim* korisnicima. To su portali *Hina#EU*, *Zdravlje* i *Zelena Hrvatska*«, kaže za *Hrvatsku riječ* glavni urednik *Hine* **Serđo Obratov**.

Novi projekt *Hina* je pokrenula samostalno i kako kaže urednik Obratov u ovom trenutku nemaju ničiju potporu.

»No, planiramo se obratiti nadležnim institucijama te se nadamo da će prepoznati vrijednost projekta i pomoći

u njegovom daljnjem razvoju. Deklaratornu potporu dobili smo od prošlog saziva nadležnog odbora Hrvatskog sabora«, kaže Obratov.

Sadržaj nove rubrike pripremaju prije svega postojeći stalno zaposleni i honorarni dopisnici iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Njemačke i Španjolske te novinari i urednici vanjskopolitičke redakcije.

»Namjera nam je proširiti tu dopisničku mrežu, uglavnom kroz vanjsku, honorarnu suradnju, no u ovom trenutku nismo u mogućnosti to učiniti zbog ograničenih financijskih sredstava. Mislimo da bi upravo na tom području nadležne institucije mogle uvelike pomoći *Hini*«, kaže Obratov.

Z. V.

Ministar Žigmanov posjetio pokrajinsku prevoditeljsku službu

U okviru prošlotjednog posjeta pokrajinskim tijelima ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov**, državni tajnik prof. dr. **Rejhan Kurtović** i pomoćnica ministra iz Sektora za nacionalne manjine **Biljana Marković** sreli su se i s uposlenim prevoditeljima u pokrajinskoj administraciji.

Delegaciju Ministarstva dočekale su **Žužana Macko**, podtajnica Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice i **Szilvia Pálfi**, načelnica Odjela za ostvarivanje prava nacionalnih manjina i prevoditeljske službe.

»Srbija je zemlja bogata nacionalnim manjinama, koje zakonodavno, financijski i na druge načine štiti, njeguje i podržava. Primjer rada administracije na šest jezika

(većinski i pet manjinskih) rijedak je u Europi«, izjavio je Žigmanov.

Pokrajinski prevoditelji prevode sve službene dokumente, *Službeni glasnik AP Vojvodine* te sjednice pokrajinskog parlamenta za pet jezika: mađarski, slovački, rusinski, rumunjski i hrvatski.

Prevoditeljska služba na pokrajinskoj razini postoji od 1968., kada je pokrajinski tajnik za informacije primio osam prevoditelja – dvoje za mađarski, dvoje za slovački, dvoje za rumunjski i dvoje za rusinski jezik. Od 2003., pored navedenih prevoditelja, uposleni su i prevoditelji za hrvatski jezik koji je te godine postao peti jezik nacionalne manjine u službenoj uporabi u APV.

H. R.

Jasna Vojnić u saborskom Odboru za europske poslove

O prioritetima mađarskog predsjedanja Vijećem EU

FOTO: Hina

Budimpešta je snažan zagovornik proširenja Europske unije na područje zapadnog Balkana, pa je to pitanje izdvojila kao jedan od sedam prioriteta svog predsjedanja – proširenje na temelju individualnih zasluga država.

Osim toga, Mađarska će naglasak staviti na jačanje konkurentnosti europskog gospodarstva, smanjivanje administrativnog tereta i jačanje europske obrambene politike kako bi kontinent igrao snažniju ulogu u osiguravanju svoje sigurnosti.

Saborska zastupnica **Jasna Vojnić** članica je Odbora za europske poslove novog saziva Hrvatskog sabora. Prva sjednica održana je u utorak, 9. srpnja. Na sjednici Odbora mađarski veleposlanik u Hrvatskoj **Csaba Demcsák** predstavio je prioritete šestomjesečnog mađarskog predsjedanja, započetog 1. srpnja. Jačanje europske konkurentnosti, rasterećenje birokracije, snažnija obrambena politika i proširenje na zapadni Balkan dio su prioriteta mađarskog predsjedanja Europskom unijom pod motom »Učinimo Europu ponovno velikom«.

Demcsák je naglasio kako je riječ o drugom mađarskom predsjedanju, ovog puta u »iznimno izazovnim vremenima u našem susjedstvu«, dok »Europa sve više zaostaje za svojom konkurencijom« te se mora baviti migracijama, prirodnim katastrofama, klimatskim promjenama i demografskim trendovima.

Prioriteti mađarskog predsjedanja su i suzbijanje nezakonitih migracija, pri čemu treba razviti učinkovitiju suradnju s trećim zemljama, oblikovanje budućnosti kohezijske politike kako bi se ujednačio razvoj svih dijelova Europe, te promicanje poljoprivredne politike koja će biti usmjerena na poljoprivrednika čiji je opstanak danas »ugrožen«.

»Vjerujemo da je nužno promatrati poljoprivredu ne kao izvor, nego kao dio rješenja klimatskih promjena«, rekao je mađarski veleposlanik.

Prioritet Mađarske je i hvatanje u koštac s demografskim izazovima. Demcsák je naglasio kako europsko društvo stari, nema dovoljno radne snage te da je zbog toga i sustav socijalne sigurnosti neodrživ. To je problem koji je prisutan u svim državama članicama te stoga EU mora »učinkovito i hitno« odgovoriti na te izazove.

(Hina)

Tri odjela na hrvatskom jeziku

Prošlog tjedna završeni su upisi učenika u srednje škole u Srbiji. Kada je u pitanju nastava na hrvatskom jeziku, koja se u srednjim školama provodi samo u Subotici, u tri srednje škole i naredne školske godine izvodit će se nastava na hrvatskom jeziku i to u: Politehničkoj školi, Medicinskoj školi i u Gimnaziji **Svetozar Marković**. Kako je bilo i planirano, na prijedlog škola i Hrvatskog nacionalnog vijeća Ministarstvo prosvjete,

nauke i tehnološkog razvoja odobrilo je sva tri tražena smjera. Tako je u Politehničkoj školi na smjeru tehničar multimedija upisano 20 učenika, u Medicinskoj školi na smjeru medicinska sestra – odgojitelj njih 28, dok je u Gimnaziji 16 učenika upisalo opći smjer. Za sve njih, kao i osnovnu školu osigurani su udžbenici, izvannastavne aktivnosti i brojni poticaji.

Ž. V.

Održana konstitutivna sjednica Skupštine grada Subotice

Izabrani čelnici grada

Za gradonačelnika ponovo izabran Stevan Bakić. Za predsjednika i zamjenika predsjednika Skupštine izabrani Dániel Gyivánovity i Nebojša Crnogorac

Skupština grada Subotice održala je konstitutivnu sjednicu u srijedu, 10. srpnja, na kojoj su verificirani mandati vijećnika, izabrani su predsjednik i zamjenik predsjednika Skupštine te tajnik Skupštine. Na koncu je za gradonačelnika izabran dosadašnji gradonačelnik **Stevan Bakić** (SNS) i na njegov prijedlog su izabrani zamjenica gradonačelnika i članovi Gradskog vijeća. Sjednicu je do izbora predsjednika Skupštine vodio **Mitar Samardžić** (SNS).

Gyivánovity predsjednik Skupštine, gradonačelnik Bakić

Predsjednika Skupštine je, prema koalicijskom dogovoru stranaka oko Srpske napredne stranke i Saveza vojvođanskih Mađara, predložio SVM. To je diplomirani menadžer **Dániel Gyivánovity** koji je završio Beogradsku poslovnu školu i Union univerzitet u Beogradu te je od 1999. do 2022. radio u privredi. Od 2020. do 2022. je bio narodni zastupnik, a od 2022. do 2024. državni tajnik u Ministarstvu za javna ulaganja. Član je predsjedništva SVM-a i predsjednik subotičke gradske organizacije ove stranke. Za njegov izbor glasalo je 54 vijećnika, a 9 je bilo protiv.

Dániel Gyivánovity je nakon izbora rekao da će se zalagati za tri stupa programa SVM-a, a to je očuvanje baštine i identiteta grada, razvoj i vraćanje Palića na turističku mapu i ravnomjeran razvoj svih mjesnih zajednica na teritoriju Grada Subotice. Zahvalio se na izboru i rekao da će biti partner svima, ali to očekuje i od druge strane.

Nakon što su se **János Nágel** (SVM) i **Stevan Bakić** (SNS) obratili pred govornicom i podržali kandidata, vijećnica **Nela Tonković** je zamjerila što je biografija kandidata dostavljena uoči početka sjednice. Istim povodom izišao je i **Tomislav Stantić** koji je podsjetio predsjedavajućeg da sav skupštinski materijal mora biti dostavljen vijećnicima pet dana uoči početka sjednice. Predsjedavajući Skupštine Mitar Samardžić obrazložio je ovu situaciju time što nisu bili prikupljeni svi potpisi te je potvrda za kandidata stigla tek kasnije sinoć, kao i da su svi vijećnici dobili materijal u isto vrijeme, a da je dnevni red već pet dana na službenom gradskom sajtu.

Predsjednik skupštine je predložio dr. **Gyulu Ladockog** za tajnika Skupštine. Vijećnik János Nágel rekao je da također prema koalicijskom sporazumu tajnika predlaže vijećnička grupa SVM-a te predlažu Ladockija

koji je ovu dužnost uspješno obavljao i u prethodna dva mandata. Rekao je da sada na vodećim pozicijama imaju jednog iskusnog čovjeka koji je cijeli radni vijek proveo na poslovima javne uprave i jednog novog čovjeka na mjestu predsjednika Skupštine. Od 63 prisutnih vijećnika za je glasalo 54, a protiv 8.

Za zamjenika predsjednika Skupštine SNS je kandidirao master ekonomista **Nebojšu Crnogorca** koji je ovu dužnost obnašao i u prethodnom razdoblju. Tijekom karijere radio je kao menadžer u području osiguranja, a od 2017. je u Gradskoj upravi Subotice. Od 67 vijećnika, glasovalo je 63, za je glasovalo 55, a protiv 8 te je Crnogorac izabran za zamjenika predsjednika Skupštine.

Nakon izbora čelnika gradske Skupštine pristupilo se izboru gradonačelnika, a neposredno prije izbora podijeljen je materijal o kandidaturi s obrazloženjem. Bakić je predložio za zamjenicu gradonačelnika **Csillu Góli** a za članove gradskog vijeća **Róberta Tóta** za područje komunalnih djelatnosti i razvoja, **Marka Marića** za područje privrede, **Hajnalku Bognár Pásztor** za područje poljoprivrede i zaštite okoliša, **Milanku Kostić** za područje obrazovanja i kulture, **Gyöngyi Szöllösi** za područje socijalne zaštite i zdravstva, **Natašu Aleksić** za područje sporta i omladine i **Hargitu Ercsi** za područje turizma, investicija i međunarodne suradnje.

Od 67 vijećnika glasalo je 63 vijećnika, za izbor Stevana Bakića za gradonačelnika, za zamjenicu gradonačelnika Csillu Góli i za predložene članove gradskog vijeća glasalo je 55 dok je protiv bilo 8.

Gradonačelnik Bakić je nakon izbora rekao kako smatra da su bili veoma uspješni u prethodnom mandatu na svim područjima te da će najviše energije u daljem radu usmjeriti na privlačenje investicija, širenje privredne zone i otvaranje novih radnih mjesta, investiranje u infrastrukturu, jačanje fokusa na poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, te regionalnu i prekograničnu suradnju. Rekao je da će Subotica biti veliko gradilište a da će svi veliki projekti biti rađeni po jasnim pravilima te da stranačka pripadnost neće utjecati na to.

DSHV podržava vladajuće, DZH u oporbi

U sadašnjem sazivu gradske Skupštine je četiri vijećničke grupe – lista Aleksandar Vučić – Subotica sutra koja ima 35 vijećnika, a šef ove grupe je **Veljko Vojnić**. SVM ima 19 vijećnika, a šef grupe je János Nágel. Opor-

beni vijećnička grupa liste »Subotica protiv nasilja – biram Suboticu – Nela Tonković« u kojoj je i vijećnik Tomislav Stantić iz Demokratske zajednice Hrvata ima deset vijećnika i šef ove grupe je **Robert Damjanović Čokić**, dok manjinska koalicija DSHV-SPP – Tomislav Žigmanov ima troje vijećnika: **Josipa Vojnić Tunić** (šefica vijećničke grupe), **Marin Piuković** i **Ninoslav Radak**.

Vijećnik Marin Piuković rekao je da će njihova vijećnička grupa samostalno nastupati, ali podržavaju vladajuću koaliciju.

»Vijećnička grupa DSHV-a i SPP-a Za pravednu Suboticu nastupala je zajedno tijekom cijele kampanje i danas kada je izabran gradonačelnik tako ćemo nastupati i u budućnosti. Mi kao vijećnička grupa nacionalne manjine želimo doprinosti što boljem razvoju grada u kojem živimo. U interesu nam je prosperitet hrvatskog naroda koji živi na području grada Subotice i kao samostalna vijećnička grupa nastojat ćemo i u daljem radu zastupati interese hrvatskog, ali i bošnjačkog naroda koji je s nama u koaliciji. Čestitamo pobjedniku izbora u Subotici i gospodinu Stevanu Bakiću na izboru za gradonačelnika i truditi ćemo se da budemo pouzdani partner u daljem radu s pobjednicima ovih izbora kako bismo na obostranu korist mogli što više učiniti za hrvatski i bošnjački narod, ali i sve građane Subotice. Kao vijećnička grupa nastupamo samostalno, ali i podržavamo one čimbenike u Skupštini grada Subotice koji će raditi na uključivanju DSHV-a u procese donošenja odluka. Kao što znamo imamo ministra u Vladi Srbije, imali smo odlična iskustva u suradnji sa SNS-om i u Pokrajini pa se nadamo da će taj model dobre suradnje biti implementiran i ovdje u Subotici. Kao partneri želimo visoko na agendi grada Subotice postavljati pitanja koja se tiču hrvatskog naroda koji ovdje živi. Ključne točke koje se nalaze u našoj agendi i izbornoj platformi koju smo zastupali tijekom kampanje i dalje

ćemo zastupati su u prvom redu Hrvatski školski centar, Drama na hrvatskom jeziku, rješavanje puta Žednik – Đurđin, dovođenje vodovoda i kanalizacije u Tavankut i plina u Malu Bosnu«, rekao je Piuković.

Vijećnik Tomislav Stantić iz Demokratske zajednice Hrvata rekao je kako će ova stranka kao članica koalicije »Subotica protiv nasilja – biram Suboticu – Nela Tonković« biti u oporbi.

»Naših deset vijećnika će biti jasno oporbeni, po svemu sudeći jedini oporbeni vijećnici u ovom sazivu. Moja pozicija će biti dvojaka. Naravno da ću se najviše zalagati za prava nacionalne zajednice kojoj pripadam, znači hrvatske nacionalne zajednice ali i za rješavanje svih drugih problema grada koji su se nagomilali kroz prilično loše vođenje kapitalnih projekata i zanemarivanje problema običnih ljudi. To će biti jedan od prioriteta cijele naše grupe«, naveo je Stantić.

On je rekao kako nisu podržali nijedno kadrovsko rješenje iz najmanje dva razloga.

»Jedan je što uopće nismo dobili nikakav materijal oko svih točaka dnevnog reda što je prema poslovniku bilo obavezno poslati pet dana prije sjednice, a do samog kandidiranja nismo znali tko je kandidat za gradonačelnika. Svakako sumnjam da će samostalno donositi odluke jer se sve odluke donose u Beogradu i bit će veoma teško boriti se za interese građana Subotice kada stalno dobijate prioritete za vaš grad iz nekog drugog mjesta, a to je Beograd. Nitko nas nije kontaktirao niti je bilo ikakvog usuglašavanja što je red u dobroj parlamentarnoj praksi – da se savjet za usuglašavanje sazove, da se kaže što će biti na sjednici, kao što to biva u razvijenim demokracijama ali ovdje se to radi po nekom diktatu i naravno da se ne možemo složiti s takvim načinom rada«, rekao je Stantić.

J. D.

Sve više uposlenika iz Srbije na sezonskim poslovima u Hrvatskoj

Raste broj radnika, rastu i doznake

Vrijednost osobnih doznaka iz Srbije u Hrvatsku je 2023. iznosila 26,3 milijuna eura, a iz Hrvatske u Srbiju 132,4 milijuna * Visina plaće ovisi od radne pozicije, iskustva, stručnosti i znanja stranih jezika

Sezonski poslovi u Hrvatskoj postali su posljednjih nekoliko godina vrlo privlačni za radnike iz Srbije i iz godine u godinu sve više ljudi odlazi u susjednu državu radi posla, naročito u turističkoj sezoni. Veći broj uposlenih vidljiv je na terenu preko priča ljudi koji tamo rade ali i po višestrukom uvećanju novčanih sredstava koje radnici iz Srbije na radu u Hrvatskoj šalju kući.

Uspoređujući iznose novčanih doznaka, *Index.hr* piše kako je 2013. godine iz Hrvatske u Srbiju poslano 12 milijuna eura osobnih doznaka, a iz Srbije u Hrvatsku 7,7 milijuna. Takva je situacija bila sve do 2017. kada je iznos osobnih doznaka iz Srbije u Hrvatsku (21,9 milijuna eura) premašio iznos doznaka iz Hrvatske u Srbiju (20,9 milijuna). Međutim, tada počinje veliki zaokret, točnije astronomski rast iznosa osobnih doznaka iz Hrvatske prema Srbiji i stagnacija iz Srbije prema Hrvatskoj. Samo u dvije godine iznos iz Hrvatske prema Srbiji raste za 31,5 milijuna eura godišnje, zatim je došla pandemija i zbog loše sezone stagnira, a do prošle godine raste za dodatnih 80,3 milijuna. Za to vrijeme su osobne doznake iz Srbije prema Hrvatskoj tek neznatno rasle pa je 2023. vrijednost osobnih doznaka iz Srbije u Hrvatsku iznosila 26,3 milijuna eura, a iz Hrvatske u Srbiju 132,4 milijuna. Tako su radnici iz Srbije zaposleni u Hrvatskoj kući poslali pet puta veći iznos nego radnici iz Hrvatske zaposleni u Srbiji. Osim što raste broj sezonskih radnika, raste i broj onih koji se iz Srbije useljavaju u Hrvatsku na duži rok, navodi *Index.hr*.

Povezivanje poslodavaca i radnika

Agencija *Agava* iz Novog Sada uspješno se bavi povezivanjem zainteresiranih radnika iz Srbije s poslodavcima iz Hrvatske. **Gordana Perge** koja vodi ove poslove u agenciji *Agava* kaže kako interes posljednjih godina raste.

»Već preko petnaest godina mi radimo zapošljavanje u Hrvatskoj, kada još nitko nije ni počeo raditi to. Bili smo prvi koji smo to počeli i koji radimo baš aktivno. Najviše radimo Istru i imamo preko sto ugostiteljskih objekata s kojima surađujemo. Većinom su to privatni restorani, kafići, plažni barovi, slastičarnice, pekarnice, generalno privatni ugostiteljski objekti. Slabije radimo s hotelima,

mada imamo suradnju i s nekoliko hotela, odnosno ladanaca hotela. Ali, jednostavno kod njih je neka druga vrsta zapošljavanja, koje je dosta masovno i dosta manje su posvećeni radnicima u odnosu na same direktne poslodavce ili privatnike s kojima imamo bliskiju suradnju i gdje su i plaće dosta bolje u odnosu na hotele. To su sve parametri zbog kojih se više odlučujemo na suradnju s restoranima nego s hotelima i uopće tim velikim kompleksima«, kaže Perge.

Ona kaže kako plaća u Hrvatskoj ovisi od pozicije, odnosno iskustva i stručnosti koji se zahtijevaju na određenom radnom mjestu.

»Plaće ovise od pozicije. Radimo zaista s velikim brojem pozicija, sobarice idu u hotele pa to slabije radimo; imamo neke privatne apartmanske smještaje, mobilne kućice, kampove i plaća ide od nekih 800 do 1.000-1.100 eura. Više se fokusiramo na konkretno ugostiteljsko osoblje – kuhare, konobare, servirke, pizza majstore, roštilj majstore, prodaja sladoleda, to je nešto što je najtraženije.«

Perge kaže kako su kuhari i konobari najtraženiji i njihove plaće su i više od ostalih.

»Kuharske startne plaće idu od 2.500 do 3.000 eura, a konobari imaju jako veliki raspon plaća, ovisno od tipa posla: od 1.200 do 1.800 su njihove startne plaće, plus bakšiš. Jako puno ovisi od radnog iskustva, prije svega od činjenice je li u pitanju samostalni 'a la card' konobar, kada se radi filetiranje ribe, dekantiranje vina i uopće sama ugostiteljska struka ili je neka druga varijacija, pa se radi o pomoćnom konobaru, serviru koji također ima svoj fiksni dio a radi samo serviranje i abserviranje stolova, to jest kada radi čišćenje, rasklanjanje stolova. Od svega toga ovisi plaća. Također je jako bitno, posebno za Istru, znanje stranih jezika. U Istri je njemački jezik visoko kotiran i kada čuju da konobar govori njemački, on u startu dobija mnogo veću plaću nego ostali. Isto tako i kuhari. Mnogo ovisi o radnom iskustvu, jesu li radili mediteransku kuhinju, morske plodove, ribu ili su to kuhari koji većinom rade kuhana jela i neku totalno drugu priču. Oni obično idu na neku pomoćnu poziciju. Sve, dakle, ovisi o radnom iskustvu«, objašnjava Perge.

Dodaje kako se za rad u Hrvatskoj njihovoj agenciji javljaju zainteresirani iz cijele Srbije.

»Radimo s velikim brojem ljudi iz cijele Srbije, oko 60 % je iz južnog dijela zemlje, mada imamo i iz Vojvodine: iz Subotice, Bačke Topole, Pančeva, Rume, Indije. Radimo cijelu Srbiju pa se tako veliki broj zainteresiranih javlja iz Leskovca, Vranja, Niša.«

Perge dodaje kako je svake godine ova razmjena na obostranu korist sve veća.

»Svake godine je sve veći broj ljudi koji odlaze raditi u Hrvatsku. Prije svega je sve veći broj ugostiteljskih objekata s kojima sklapamo suradnju, što je jako bitno. Širimo se putem preporuka i jako lijepo nam ide, tako da svake godine netko novi čuje za nas u tom mjestu i onda se dalje proširuje suradnja. S druge strane, i jako veliki broj ljudi javlja nam se preko preporuke. Sada smo baš imali slučaj iz Leskovca da su se prijatelji slučajno čuli, saznali

za nas, i evo već jedna radnica radi kao pomoćna radnica na pranju suđa u jednom restoranu, a onda je njen sin pričao drugaru i njegova majka nam se javila i nju smo također uposlili. Tako da putem preporuke razvijamo jednu finu suradnju i s poslodavcima i radnicima.«

Što se tiče dobijanja radnih dozvola, Perge kaže kako nije kompliciran postupak ali to rade sami poslodavci.

»Mi radimo direktno spajanje s poslodavcem koji zatim radi prijavu, radnu dozvolu. To ne ovisi ni od nas ni od poslodavca ni od kandidata. To najviše ovisi od njihovog MUP-a, i od općine do općine, od županije do županije ovisi koliko će trajati. Nekada traje deset dana, a nekada se odulji i na mjesec dana. Naše je da prikupimo dokumentaciju od svakog kandidata, što nije ništa teško; potrebna je potvrda o nekažnjavanju i putna isprava. Nemaju neku veliku dokumentaciju, ali onda kada se preda ovisi samo i isključivo od njihovog MUP-a«, objašnjava Perge.

Isplativ rad u sezoni

Kuhar iz Sombora **Stefan Bošnjak** (24) već tri sezone radi u Hrvatskoj i za to vrijeme je radio više poslova u sezoni i van sezone kao kuhar, pizza majstor u Rijeci, kampu u Omišlju na Krku a ove godine radi u restoranu u Staroj Baški na Krku.

»Radimo u prosjeku 10-12 sati dnevno, špic sezone nam je od polovice lipnja i traje do početka rujna. Uglavnom radimo, a slobodne aktivnosti su nam noću i ujutru. Što se tiče uvjeta rada, smještajem smo zadovoljni, imamo sreću da imamo klimatiziranu kuću s terasom, a što se tiče plaće ona je na vrijeme i vrlo smo zadovoljni njenom visinom. Budući da ove godine šef kuhinje nije mogao doći, nas trojica uposlenih kuhara zajedno radimo

na toj poziciji. Pripremamo morske specijalitete u kombinaciji s klasičnim balkanskim menijem, ništa previše odskakanja«, kaže Bošnjak.

Zaposlio se u Hrvatskoj preko preporuke, a dolazi raditi jer je isplativo, kaže.

»Do zaposlenja sam došao preko preporuke, preko drugara koji je također došao preko preporuke, i koji je također došao preko preporuke. Tako to funkcionira. Što se tiče radne dozvole, nema problema; jedino smo ove godine malo dulje čekali. Inače, prve godine se dobije na šest mjeseci, a kasnije može i do godinu dana. Što se tiče planova, svake godine

kažem da neću više na sezonu, ali dođem opet jer je isplativo. U restoranu u kojem radim rade uglavnom Somborci, a u kampu u Omišlju gdje sam radio većina su bili iz Novog Sada. U svakoj sezoni veći je broj radnika bio iz Srbije negoli iz Hrvatske pa sam tako do sada upoznao samo jednog kuhara i jednog šefa kuhinje koji su iz Hrvatske«, prenosi nam Bošnjak svoja iskustva s radu u Hrvatskoj.

Tihana Pavlović (30) iz Subotice radi u Rovinju, a posao je pronašla preko interneta, sama.

»Radim kao trgovac, prodajem dizajnerski nakit u galeriji u Rovinju. Posao sam pronašla preko interneta i direktno se obratila poslodavcu. Imam hrvatske papire što mi je ubrzalo dobivanje radne dozvole, ali mislim da bi posao dobila svakako, i bez papira. Uvjetima rada sam zadovoljna, a plaćom i smještajem malo manje. Ostajem ovdje tri mjeseca«, prenijela nam je svoje iskustvo Tihana.

J. D.

Za 67 projekata Hrvata u Srbiji 446.000 eura

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je rezultate Javnog natječaja za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2024. godinu. Za 67 projekata Hrvata u Srbiji izdvojeno je 446.000 eura.

1	Biskupijski caritas Srem	Sufinanciranje - unapređenje karitativne usluge kroz posudbu bolesničkih kreveta i pomagala na području Srijemske biskupije	8.000,00
2	Društvo hrvatske mladeži Zemuna	Redovite aktivnosti mladih za 2024./2025.	8.000,00
3	Festival hrvatskih duhovnih pjesama – Hosana fest	Može i treba bolje	8.000,00
4	Fondacija za razvoj hrvatske zajednice »Cro-fond«	Srijemci, Šokci i Bunjevci 2024.	10.000,00
5	Franjevački samostan Sv. Mihovila Subotica	Nebo nad Betlehemom	3.000,00
6	Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame	Kolonija slamarki	4.500,00
7	HGU »Festival bunjevačkih pisama«	24. Festival bunjevačkih pisama i Godišnji koncert HGU Festival bunjevačkih pisama	8.000,00
8	HKD »Dr. Nikola Dogan«	Gasto fest	2.500,00
9	HKPD »Matija Gubec«	Obnova etnosalaša Balažević	7.000,00
10	HKUD »Sveta Barbara« Vrdnik	Dani Svete Barbare 2024.	2.000,00
11	Hrvatska čitaonica	Književne manifestacije i naklada Hrvatske čitaonice i Programi za djecu i mlade Hrvatske čitaonice	12.500,00
12	Hrvatska čitaonica Fisher	Redovita djelatnost 2024. i Tamburom kroz Hrvatsku 2024.	9.000,00
13	Hrvatska likovna udruga »Croart«	Jedanaesti saziv umjetničke kolonije »Panon« Subotica 2024. i Dvanaesti saziv međunarodne likovne kolonije »Stipan Šabić«	6.000,00
14	Hrvatska udruga »Tragovi Šokaca« Bač	Žensko tradicijsko češljanje i izrada oglašja Hrvatica u regiji i Mirisi iz bakinog kuhara	4.000,00
15	Hrvatska udruga građana »Bezdana marina«	VI. Saziv međunarodne likovne kolonije Bezdanska marina Bezdani i Kulturna manifestacija trojni susreti	3.000,00
16	Hrvatska udruga novinara »Kro-njuz«	Radijski program na hrvatskom jeziku »Valovi opstojnosti«	4.250,00
17	Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo«	Kultura i tradicija Hrvata Bunjevaca kao gradivni element nacionalnog identiteta	12.500,00
18	Hrvatski kulturni centar »Srijem« – Hrvatski dom	Rad folklornog djela i podrška nastavi hrvatskog jezika	10.000,00
19	Hrvatski kulturni centar, Petrovaradin	Edukacija hrvatskih udruga i jačanja kapaciteta za pisanje projekata i Dani umjetnosti i tradicije 2024	2.500,00
20	Hrvatski medijsko kulturni centar	Vjerski običaji Hrvata u Srbiji i O Hrvatima je riječ	4.500,00
21	Hrvatski ženski forum Cro – femina	Podrška izgradnji kapaciteta udruge i Izrada i promocija nošnje bunjevačkih Hrvata iz Vojvodine	8.000,00
22	Hrvatsko akademsko društvo	Redovita djelatnost	2.200,00
23	Hrvatsko društvo »Drevni bač« Bač	Upoznajmo domovinu	5.000,00
24	HKD »Vladimir Nazor« Stanišić	Produciranje tjedne informativne emisije »Hrvatski glas« i Organiziranje manifestacije »Ikavica – govor hercegovačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih, šokačkih, bunjevačkih Hrvata«	5.000,00
25	HKD Šid	Organiziranje 11. jubilarne međunarodne likovne kolonije likovnih klubova Hrvatskog kulturnog društva Šid i Tiskanje monografije Hrvatskog kulturnog društva Šid 2010-2022 godine	4.500,00
26	HKPD »Jelačić« Petrovaradin	Redovita djelatnost HKPD »Jelačić« 2024. i Kulturne manifestacije HKPD »Jelačić« 2024.	9.000,00
27	Hrvatsko kulturno udruženje »Antun Sorgg« Vajska	Učimo tradiciju i plesati i Hrvatsko-šokački dom	4.500,00
28	HKPD »Stanislav Preprek« Novi Sad	Manifestacija i tiskanje knjige »Preprekovo proljeće 2024.« i Godišnji koncert ženske pjevačke skupine »Stanislav Preprek«	9.000,00
29	HKPD »Matija Gubec«	Rad velikog tamburaškog orkestra u 2024. godini i Rad škole tambure u 2024. godini	7.500,00
30	HKPD Tomislav Golubinci	Otvaranje hrvatske čitaonice »Julije Adamović«	1.500,00
31	HKPD »Vladimir Nazor« Sombor	Osnažimo somborske Hrvate	9.000,00

32	Hrvatsko nacionalno vijeće u Republici Srbiji	Osnaživanje udruga kulture hrvatske zajednice u Srbiji	32.000,00
33	Hrvatsko prosvjetno društvo »Bela Gabrić«	Reforme u obrazovnom sustavu i poticaj za srednjoškolce u nastavi na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji	10.000,00
34	Hrvatsko-bunjevačko kulturno umjetničko društvo »Lemeš«	Lemeška dužijanica	2.700,00
35	Inovativna mreža	Izložba narodne nošnje i tradicijskih odjevnih predmeta bunjevačkih Hrvata »Zaviri iza«	4.000,00
36	Katoličko društvo »Ivan Antunović«	Digitalizacija i publiciranje na internetu knjižne baštine bačkih Hrvata	4.000,00
37	KUD Hrvata »Bodrog«	Tradicija na našim ramenima – kupovina tradicijske nošnje za muzejsko tradicijsku zbirku i Očuvanje, njegovanje, istraživanje, popularizacija i revitalizacija tradicijske baštine Hrvata	9.000,00
38	Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata Šokadija	Šokačka kuća – mali hrvatski kulturni centar	5.000,00
39	NIU »Hrvatska riječ«	Digital plus	12.000,00
40	OŠ »Matija Gubec« Tavankut	Materinski govor na diku i ponos	4.000,00
41	Rimokatolička župa Marija Majke Crkve	Vrtić po mjeri djeteta	3.400,00
42	Rimokatolička župa Sv. Josip Radnik Đurđin	Nastavnik temeljne rekonstrukcije hrvatske etno kuće »Bunjevački salaš«	8.000,00
43	Rimokatolička župa Sveti Jakov – Plavna	Plavna napreduje	5.000,00
44	Rimokatolička župa Sveti Juraj – Subotica	Unutarnja obnova crkve sv. Juraja u Subotici	8.000,00
45	Rimokatolička župa Sveti Pavao – Bač	Udobnošću do rezultata	4.000,00
46	Rimokatolička župa Sveti Petar i Pavao – Bački Monoštor	Uređenje vanjskog i podrumskog prostora za djecu i mlade	5.000,00
47	Rimokatolička župa Uskrsnuće Isusovo	Kreativne i duhovne radionice za djecu i mlade	2.100,00
48	Rimokatolička župa Uznesenja Blažene Djevice Marije Beograd	Oratorij za djecu i mlade	5.000,00
49	Rimokatolička župa Uznesenja Blažene Djevice Marije Zemun	XIII. Ekumenski susret zboroba crkvenog pjevanja	6.000,00
50	Rimokatolička župa uzvišenja Svetog Križa	Narodu riznica hrvatske baštine – promidžbena i kulturno-prosvjetna kampanja za povećanje vidljivosti župne riznice	5.000,00
51	Srijemska biskupija	Nada – list Srijemske biskupije	12.500,00
52	Subotička biskupija	Priroda, mjesto susreta boga i čovjeka – Čikerijada	1.800
53	Udruga »Naša djeca«	Hrvatsko bunjevačko – šokačka priča	3.300,00
54	Udruga »Široko«	Sudjelovanje u manjinskoj samoupravi	5.000,00
55	Udruga banatskih Hrvata	Kulturne i vjerske manifestacije banatskih Hrvata u 2024./2025. godini i Radi i aktivnosti ureda banatskih Hrvata	9.000,00
56	Udruga bunjevačkih Hrvata »Dužijanica«	Dužijanica 2024. i Takmičenje risara 2024.	20.000,00
57	Udruga građana Hrvatski majur Subotica	Komunikacija s mladima kroz društvene mreže	5.000,00
58	Udruga Hrvatska nezavisna lista	Hrvatske novine i Hrvatske novine vijesti	2.500,00
59	Udruga južnobačkih Hrvata	Kulturna baština Hrvata spaja sa drugim narodima i osnažuje manje zajednice Hrvata	2.000,00
60	Udruga Marija	Nek se hrvatski katolički glas čuje i narednih 20 godina	8.000,00
61	Udruga novinara Cro – info	Multimedijom u budućnost	4.250,00
62	Udruženje građana »Urbani šokci« Sombor	Njegovanje kulture i tradicije Hrvata šokaca kroz godinu 2024. godinu	5.000,00
63	Udruženje građana Navis	Očuvanje i promicanje tradicijske umjetnosti Hrvata u Srjemu	4.000,00
64	Udruženje hrvatske mladeži u Vojvodini Krov	Oratorij 2024.	5.000,00
65	Zajednica Hrvata Zemuna »Ilija Okruglić«	Redovite aktivnosti udruge	8.000,00
66	Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata	Znanstvena istraživanja i promocija kulture Hrvata u Vojvodini	20.000,00
67	Župa Sveta Ana Lačarak	Povećanje energetske učinkovitosti	6000,00

Ivica Dulić, menadžer za kulturu u HKPD-u *Matija Gubec* u Tavankutu

Čuvari tradicije i pratitelji suvremenih trendova

Intervju vodila: Ivana Petrekanić Sič

»Kao Društvo nastojimo ne samo čuvati i njegovati tradiciju, već biti uključeni u projekte, pratiti suvremene trendove, biti prisutni gdje god možemo. Smatram da je to jako važno za jedno seosko društvo« * »Pred nama su izazovi, no mogu reći da smo zadovoljni članstvom, ali na tome trebamo raditi i dalje, jer uvijek može i treba više i treba težiti ka boljem. Želimo da mladi budu što više uključeni, da poslušamo njihove ideje, prijedloge, budemo vidljivi na društvenim mrežama na kojima su oni aktivni, želimo ih što više uključiti u programe, projekte«, kaže menadžer za kulturu u HKPD-u *Matija Gubec* u Tavankutu Ivica Dulić

Po brojnosti i raznovrsnosti svojih programa HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta jedno je od najaktivnijih kulturno-umjetničkih društava s hrvatskim predznakom, a također i jedno od najstarijih s prostora na kojem danas obitavaju Hrvati Bunjevci (osnovano 1946. godine, no njegovi temelji sežu do aktivnosti Hrvatskog seljačkog prosvitnog društva koje je osnovano 1927., a djelovalo sve do početka II. svjetskog rata). Svoje aktivnosti njegovi članovi provode tijekom cijele godine, a njima je posebno bogato *Tavankutsko kulturno lito* koje obuhvaća razdoblje od sredine svibnja do kraja rujna. U okviru njega posebno se ističe višednevni edukativni program – Seminar bunjevačkog stvaralaštva, ove godine 13. po redu,

koji počinje u ponedjeljak, 15. srpnja. O njemu te ostalim aktivnostima tavankutskog *Gupca* razgovaramo s menadžerom za kulturu u ovom društvu **Ivicom Dulićem**.

► **Proštenjem na Čikeriji, 12. svibnja, na Sv. Leopolda Mandića, započeo je ovogodišnji program *Tavankutsko kulturno lito* koje tavankutski Gubec realizira unatrag tri godine, no neki od događaja koji ga čine održavaju se već više desetljeća. Što sve sadrži ovaj program i tko u njemu sudjeluje?**

Ideja *Gupca* i Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame bila je objediniti sve programe koji se održavaju od svibnja, počevši od *Noći muzeja* ili čikerijanskog proštenja, u ovisnosti o tome kako pada u svibnju, i završavaju s posljednjom subotom u rujnu kada je *Tavankutski festival voća*. Akcent je na srpnju, koji je najbogatiji kulturnim programom – od kolonije slamarki, Seminara bunjevačkog stvaralaštva, koncerata nekih gostiju kojima se ujedno trudimo ponuditi i neke dodatne aktivnosti tijekom njihovog boravka ovdje. *Tavankutsko kulturno lito* obuhvaća i tri značajna običaja koja i danas žive u Tavankutu – *kraljice*, *priskakanje vatre* i *dužijanca*. Tu su i manifestacije nešto novijeg datuma poput *Festivala dječjeg stvaralaštva* koji će dogodne obilježiti 30 godina održavanja, kolonije slamarki, spomenutog Seminara. Prepoznatljivi smo i po uključivanju u manifestaciju *Noć muzeja* i volimo se pohvaliti da smo prvo selo u Srbiji koje je 2008. godine počelo s organiziranjem ovog događaja.

► **Prvi Seminar bunjevačkog stvaralaštva održan je prije 13 godina. Kako je došlo do ideje da se tako što organizira u Tavankutu, je li uzor bio neki sličan seminar u Vojvodini ili Hrvatskoj?**

Ovaj seminar nije slučajno pokrenut. Naime, godinama sam bio polaznik Ljetne škole hrvatskog folkloru u organizaciji Hrvatske matice iseljenika. Tamo se podučavaju tzv. plesne zone, a u okviru panonske plesne zone i bunjevački plesovi. Negdje 2000. godine, upoznavajući se s jednom sudionicom te škole, pričali smo odakle je tko i ona je rekla da je iz Like, gdje plešu bunjevačke plesove, te me upitala znam li koje su to igre, iako sam prethodno rekao odakle sam. Shvatio sam da mnogi folklorasi ne znaju gdje žive Bunjevci te sam pomislio kako bi bilo zgodno da mogu doći na lokalitet gdje oni obitavaju danas. Ta je ideja i želja sazrijevala godinama, jer prvobitno nije bilo mogućnosti za njezinu realizaciju zbog nedostatka smještaja. No, kada je u Tavankutu 2012. godine zaživio seoski turizam i kada smo osigurali smještajne kapacitete, shvatio sam da je došlo vrijeme da pokušamo s organiziranjem prvog Seminara bunjevačkog stvaralaštva. Upravni odbor *Gupca* je prihvatio tu ideju i odlučio sam to uraditi, ali pod uvjetom da prikupimo barem deset polaznika. Išlo je dosta teško, i te prve godine, do početka srpnja bilo ih je prijavljeno svega šestoro. No, ubrzo je naša prijateljica **Zita Ostrogonac** iz mađarske Čikerije prijavila četvero polaznika iz KUD-a *Rokoko*, a došlo ih je još dvoje-troje iz našeg Društva. Tako se stvorio uvjet za održavanje Seminara, na kojem je tada bila samo folklorna sekcija u okviru koje se plesalo i pjevalo.

► **Koje sve sekcije danas obuhvaća Seminar, odnosno kako se tijekom godina razvijao u sadržajnom smislu?**

Osnov i cilj Seminara je kompleksno prezentiranje tradicijske kulture bunjevačkih Hrvata. Temelj su bunjevački plesovi, tj. akcent je na njima, ali prema cikličnom programu ne plešu se uvijek isti, već ih vezujemo uz običaje. Po meni, među najlakše, najprilagodljivije pa i najinteresantnije za scenu spadaju plesovi koji se vezuju uz prelo, *kraljice*, *dužijancu* i svatove. Osim plesa, akcent stavljamo na pjevanje jer zapravo pjesme, tj. pjevanje nosi određeni običaj. Izrazito bitan segment je odijevanje, jer smo danas svjedoci da se na sceni plesači često odijevaju neadekvatno. Cilj nam je ukazati na te detalje: primjerice da košulja bude u čakširama, da se dukati ne stavljaju na crvene mašne... to su samo neki detalji na koje polaznicima skrećemo pažnju. To je ono što je vezano za plesачki dio seminara. Od druge godine krenuli smo s okupljanjem tamburaša, s kojima od početka radi prof. **Vojislav Temunović**. Oni prate folklorase na završnoj priredbi, a imaju i svoj samostalni blok. Od treće godine smo uveli slamarstvo, jer smo među polaznicima naišli na interes vezan za kićenje Bunjevaka. Informacija da se Bunjevke nisu kitile cvijećem u kosi bila je iznenađenje za polaznike. No, odlučili smo predstaviti ukrase od slame i ukazati na prilike u kojima su se oni nosili. Naime, perlicama od slame se ne kitimo za prelo ili *kraljice*, niti su se ukrasi od slame koristili u tradicijskim svatovima. Perlice i nakit od slame primjereni su isključivo onda kada se odijevanje veže za običaj *dužijancu*. Kroz posljednjih 12 godina, u okviru Seminara smo uvodili i sekcije tkanja i šlinganja, no one se nisu zadržale zbog nedovoljnog broja zainteresiranih polaznika, što je slučaj i sa sviranjem gajdi i drugih tradicijskih puhačkih glazbala. No, svake godine pridruže nam se i gajdaši, kako bi prezentirali ove zvukove na završnom seminarskom programu. Gastro teme (pravljenje tarane, *listića*...) su također s vremena na vrijeme uključene u Seminar.

► **Kakva je zainteresiranost polaznika za Seminar otkuda sve dolaze?**

Njihov broj se mijenja iz godine u godinu. Budući da Seminar vezujemo uz koloniju slamarki i tavankutsku *Dužijancu*, to je period kada mnogi, zbog turističke sezone, ne mogu doći, a broj ovisi i od zakazanih folklornih i drugih nastupa potencijalnih polaznika. Za ovu godinu mogu reći da je, prema najavama, rekordna po broju prijavljenih, čak smo, nažalost, morali neke i odbiti zbog nedostatka smještajnih kapaciteta. Naime, očekujemo nešto više od 60 polaznika u folklornoj, tamburaškoj i slamarškoj sekciji, a ova godina je rekordna i po broju država iz kojih dolaze polaznici, a to su, osim Srbije, Hrvatska, BiH, Slovenija, Mađarska, Austrija, Njemačka i Kanada.

► **Tijekom svih ovih godina vi ste prenosili znanje, a jeste li što naučili od polaznika ili predavača sa strane?**

Svrha Seminara je upoznavanje drugih s našom tradicijskom kulturom, ali meni je posebno drago kad nam

dođe plesač koji pleše u nekom profesionalnom ansamblu ili gradskom KUD-u kao što je primjerice *Lado*, koji dugi niz godina plešu i bunjevačke plesove. Puno sam naučio na ljetnim školama hrvatskog folklor, to iskustvo mi mnogo znači pa u svojim podukama koristim i metode tamošnjih predavača, profesora koji su mi bili uzor. Naravno, kopiranje ne dolazi u obzir, jer se i smisao ovog seminara razlikuje od misije škole folklor. Mi se bavimo samo bunjevačkim plesovima i naglasak nam je na predavačima s našeg terena. Na kraju Seminara svake godine radimo evaluaciju te imamo povratnu informaciju o slabostima, kao i pozitivnim stvarima. Zaključak jeste da je polaznicima važno doći na izvor i na autentičnom terenu osjetiti atmosferu i upoznati ono što u Hrvatskoj nemaju prigodu.

► Zahvaljujući ovom seminaru veliki broj njegovih polaznika iz Hrvatske imao je priliku upoznati ne samo običaje i tradiciju bunjevačkih Hrvata, već i sam Tavankut pa i Suboticu. No, tu su i brojni drugi događaji koje HKPD *Matija Gubec* organizira u Tavankutu, a nisu u okviru *Tavankutskog kulturnog lita*. Navedite neke od njih...

Kako *Tavankutsko kulturno lito* obuhvaća razdoblje od svibnja do rujna, pokušali smo i ostale programe podijeliti. Konkretno, prošle godine smo započeli s programom *Advent u Tavankutu*, koji počinje uoči prve nedjelje adventa paljenjem prve svijeće, pa ide izložba božićnjaka, blagdan Sv. Nikole, božićni vašar, božićni koncert, *betlemari*. Razdoblje nakon Sveta tri kralja započinjemo pokladnim programom, odnosno *Gupčevim balom*, a tijekom korizmenog vremena organiziramo križni put na biciklima, te preduskrse slamarske radionice. Osim navedenog, uz podršku Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, provodimo aktivnosti koje se tiču nematerijalne kulturne baštine (šaranje pisanica, polivači, običaj *betlemara*, pravljenje božićnjaka), a objedinjene su nazivom *Tradicija koja živi* i u planu su nam i neke nove. Naše slamarke, koje su nam značajne u mnogo segmenata, sljedeće godine će obilježiti 40 godina rada u okviru kolonije. Slamarstvo je brend bunjevačkih Hrvata, a slamarke i druge članice naše udruge u Tavankutu rade i na projektima kao što su *Žene na selu*, *Ravnopravnost spolova*, a dio su i Ženske ruralne mreže Vojvodine. *Gubec* je od 2017. godine pre-

poznatljiv i po projektima *Erazmus* sa suradnicima iz Slovenije. Zatvorili smo tri projekta, a sada čekamo na odobrenje četvrtog. Dakle, kao Društvo nastojimo ne samo čuvati i njegovati tradiciju, već biti uključeni u projekte, pratiti suvremene trendove, biti prisutni gdje god možemo. Smatram da je to jako važno za jedno seosko društvo.

► **Tavankut ima uspješno razvijenu turističku priču, dolaze vam posjetitelji s raznih strana. Budu li i oni gosti nekih od brojnih događaja koje organizirate u selu i koliko su zapravo posjećene sve te vaše manifestacije?**

Na našim sastancima razgovaramo i o tome kako one možda nisu dovoljno ispromovirane, nedostaje nam možda stručnog kadra za to. Često se događa da nam na neke događaje dođu i gosti koji su u turističkom posjetu. Primjerice, na *priskakanje vatre* ove godine došlo je i njih 15-ak iz Zagreba, uživali su i podsjetili se kako nešto slično ima i u Hercegovini, a neki od njih su podrijetlom odatle. Prije dvije godine smo na istom događaju imali skupinu posjetitelja iz Kine, njih oko 30, koji su sve to fotografirali i snimali, pa i preskakali vatru. Takva vrsta nemasovnog turizma nam je značajna iz više aspekata, s jedne strane zbog skromnog doprinosa održivosti, a s druge zbog promocije tradicije. U ovom mjesecu smo imali već tri grupe turista, a jedna iz Slovenije je najavljena za jesen. Najveći broj turista/posjetitelja dolazi nam iz Hrvatske, 90 posto, a imamo nekoliko ustaljenih grupa i iz Slovenije, kao i iz Srbije (Vojvodina i Beograd), Mađarske, BiH. Često se događa da nakon grupnih posjeta neki ponovno dođu individualno, tj. u privatnom aranžmanu ili nas preporuče drugima.

► **HKPD Matija Gubec izdaje publikaciju *Gupčeva lipa*, koja izlazi jednom godišnje, a sadrži najvažnije događaje i aktivnosti svakog odjela Društva, koji su održani prethodne godine. Predstavite nam ukratko ovaj godišnjak.**

Prva dva broja su izdana 1998. i 1999. godine pa je to zastalo zbog financijskih problema. S njezinim izlaženjem nastavljeno je 2007. i od tada do danas redovito se tiska. Budući da se događa da izađe sredinom ili koncem tekuće godine sa sadržajima iz prethodne, često se postavi pitanje koja je svrha njezinog izdavanja, jer se sve to može pronaći na društvenim mrežama i to odmah nakon što se nešto dogodi, kao i tko to uopće čita. Glavna zamisao je da ona bude kronologija jednog godišnjeg rada, a posebna zahvala svakako ide tjedniku *Hrvatska riječ* čije tekstove najvećim dijelom koristimo, budući da redovito prati rad našeg Društva, a tu je i usluga oko lekture i prijeloma. Puno puta kada izdamo *Lipu* mislimo da nije dovoljno sve zastupljeno, ali kada pogledamo njezin desetogodišnji rad, to je jedna dobra kronologija i ako jednog dana netko želi istraživati rad HKPD-a *Matija Gubec* puno toga može naći. Kada je **Naco Zelić** pisao knjigu *Protiv zaborava*, u povodu 50 godina rada Društva, shvatili smo da nemamo dovoljno arhive, to nam je

manjkavost, ali se pokazalo da je *Gupčeva lipa* jedna dobra arhiva.

► ***Gupčevi* folklorashi te članovi Galerije Prve kolonije naive u tehnicu slame u Tavankutu bili su koncem lipnja gosti I. Dana Hrvata Bunjevaca u Splitu i Splitsko-dalmatinskoj županiji. Kakvi su vam dojmovi s ovog skupa?**

Smatram da je taj skup bio jako dobar i značajan. Kada je krenula prepiska s njegovim glavnim organizatorom, predsjednikom splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika **Antom Čaletom**, nije se znalo točno kako će sve to izgledati. Mislio sam da će se predstaviti samo folklorashi, ali je on rekao da želi da to bude nešto mnogo više i da se predstave i institucije ovdašnjih Hrvata. Mi kao Društvo još nikad nismo sudjelovali na jednom ovakvom predstavljanju hrvatske zajednice. Doista sam bio ugodno iznenađen visokom razinom organizacije ovog događaja i njegovom medijskom praćenošću. Članovi *Gupca* su prezadovoljni i bilo im je prelijepo. Posebno nam je bilo drago sresti tamo neke od polaznika Seminara bunjevačkog stvaralaštva koje nismo vidjeli gotovo deset godina. Također, u Kaštelima smo se sreli s prijateljima koji su bili kod nas u Tavankutu 2007. godine i na naš repertoar postavili tzv. kaštelansku četvorku, koju su evo sada u Kaštel Lukšiću plesali u mješovitom sastavu Bunjevci i Dalmatinci. Iz Splita smo se vratili s mnogo pozitivne energije.

► **Nedavno je tavankutski *Gubec* dobio novo vodstvo, a ono čime se može pohvaliti svakako je brojno mlado članstvo, prije svega u folklornoj i tamburaškoj sekciji. To je svakako važan temelj i uvjet za njegov daljnji uspješni rad.**

Naš dosadašnji predsjednik **Ladislav Suknović** je zbog profesionalnih obveza otišao s te funkcije i na njegovo je mjesto izabrana dugogodišnja aktivna članica Društva i njegovog Upravnog odbora **Mira Tumbas**. Smatramo to dobrim izborom, a Društvo je nastavilo s radom svojim uhodanim ritmom. Akcent u našem djelovanju nije samo na pomlađivanju već generalno uključivanju mladih, pa su nam tako voditelji folklor **Darko Prčić**, **Milica Tikvicki**, **Sanda Benčik** i **Martina Žarić**, voditelj tamburaša je **Marko Grmić**, a **Antonija Rudić** zamjenica predsjednice. Uključivanje u rad Društva različitih dobnih skupina čini nam se kao dobar put. Veliki je izazov danas održati članstvo na broju i treba znati angažirati omladinu u nekoj sekciji, motivirati ih za rad i ostanak. Pred nama su izazovi, no mogu reći da smo zadovoljni članstvom, ali na tome trebamo raditi i dalje, jer uvijek može i treba više i treba težiti ka boljem. Želimo da mladi budu što više uključeni, da poslušamo njihove ideje, prijedloge, budemo vidljivi na društvenim mrežama na kojima su oni aktivni, želimo ih što više uključiti u programe, projekte. Dajemo im vjetar u leđa, te vjerujemo da ćemo, kada dođe vrijeme, imati odgovarajući generacijski slijed.

Miriam Mačković Bašić, priznata liječnica u Americi

Život posvećen medicinskoj znanosti

Curriculum vitae (životopis) rođene Subotičanke dr. med. Miriam Mačković Bašić, a danas ugledne liječnice u SAD-u, zbilja je impresivan i inspirativan za buduće medicinare. Nagrađena je kao najmlađa žena u povijesti zagrebačkog Sveučilišta koja je završila Medicinski fakultet i dobila doktorat znanosti prije 30. godine

»Uvijek sam bila zainteresirana za znanost i medicinu. Nakon što sam završila Medicinski fakultet u Zagrebu, nastavila sam postdiplomski studij u području kliničke farmakologije. U to vrijeme Zavod za fiziologiju ponudio mi je poziciju asistenta za fiziologiju i neurofiziologiju. Dr. **Ivan Sabolić** bio je moj izvanredni mentor i pomogao mi je da završim doktorat vezan za hormonsku stimulaciju proteinske kinetike u bubregnim stanicama. Dobila sam nagradu kao najmlađa žena u povijesti zagrebačkog Sveučilišta koja je završila Medicinski fakultet i dobila doktorat znanosti prije 30. godine«, započinje svoju životno-poslovnu životnu priču dr. **Miriam Mačković Bašić**.

Odlazak u SAD

Nakon briljantnih akademskih godina u Zagrebu dr. Miriam Mačković Bašić dobila je ponudu za odlazak izvan granica svoje države i mogućnost usavršavanja na znanstvenom planu.

»Po savjetu dr. Sabolića prihvatila sam ponudu za postdiplomski studij od Zavoda za nefrologiju, UCLA School of Medicine u Los Angelesu, a po završetku istoga, dobila poziciju Senior Research Associate u Cedars Sinai Medical Center. American Heart Association mi je dao grant za moja istraživanja vezana za neurološki efekt na aktivnost i regulaciju proteina u stanicama. Oduvijek sam željela baviti se obstetricijom, te sam završila specijalizaciju u UCLA School of Medicine, i dobila nagradu za Najbolji znanstveni rad među specijalizantima. Po završetku specijalizacije osnovala sam privatnu medicinsku praksu u Los Angelesu i kroz nekoliko godina moja praksa je počela postupno rasti. Za svoj medicinski rad dobila sam nekoliko nagrada kao jedan od 'Best Doctors of California'. Moj biznis tim, uključujući mog sina **Mislava**, i tim liječnika pomogao mi je da otvorimo klinike na nekoliko lokacija, a potom smo otvorili i prvi u SAD-u, samostojeći specijalizirani centar za urgentne obstetrijske i ginekološke probleme i kirurški centar, kreirajući jedan od najvećih centara za ženske bolesti u južnoj Kaliforniji. Da bih mogla voditi biznis aspekt navedenih zdravstvenih organizacija, završila sam i Executive Master of Business Administration at Marshall Business School, USC«, dodaje naša sugovornica.

Nepredviđene okolnosti

Pošast pandemije covida zaustavila je nadasve uspješnu poslovnu karijeru dr. Mačković Bašić i nakon nje mnoge stvari u njezinom životu su se morale promijeniti.

»Nažalost, 2021. godine oboljela sam od covida i bila sam vrlo bolesna. U to vrijeme prodala sam moje zdravstvene organizacije i prestala raditi kao ginekolog. Među-

tim, prije nego sam prodala moje zdravstvene organizacije, kreirala sam i patentirala prvi kirurški instrument, Mack Clamp, koji može smanjiti gubitak krvi tijekom carskog reza između 75-85 posto. Gubitak krvi za vrijeme porođaja je veoma veliki problem. Po procjeni WHO, svake godine više od 350.000 žena u svijetu zbog gubitka krvi umire tijekom porođaja. Smanjenje krvarenja bi bio značajan napredak i uporaba Mack Clampa spasit će mnogo života. U ovom trenutku, nakon nekoliko godina radeći na dizajnu ovog kirurškog instrumenta, počinjemo njegovo testiranje u bolnicama. Pored toga, uz pomoć grupe inženjera i mojih suradnica, rodnom iz Sarajeva, kreirali smo i patentirali AI-software platformu, Helio Clinic, koja olakšava cjelokupni operacijski sustav. Program je testiran i vrlo uspješno operira u različitim zdravstvenim organizacijama«, otkriva nam naša sugovornica i dodaje: »lako više ne pregledam pacijentice, niti radim operacije ili obavljam porođaje, rukovodim u dvije kompanije (Mack

Nagrade

National Award for Innovation in Bio-Medicine, Zagreb, Croatia, 1989.; American Heart Association Grant, 1991.; Best Resident Research Project, Harbor UCLA School of Medicine, 1996.; Governor's Award (Negros Occidental, Philippines) for Volunteer Work, 2011.; Patent for Methodology and Device to Minimize Blood Loss During Cesarean Sections, 2013.; Patent Extension with International Option for Extensions 2023.; IT Patent (pending) for AI-enhanced Software Patent for Health-Care Organizations to Optimize Communications with Patients, 2022.

Clamp Technologies, LLC i Helio, LLC) i vjerujem kako će obje biti od velike koristi kada se bude unaprijedilo zdravlje mnogih budućih pacijenata. Skupa s mojom obitelji napustila sam Los Angeles i sada živimo u Austinu (Texas)«.

»Subotica je moj grad«

»Svakako planiram doći u Suboticu za sljedeću proslavu obljetnicu naše mature. Kao što sam rekla, Subotica je moj grad i zauvijek će tako ostati. Velika mi je želja da nakon prodaje mojih kompanija obnovim Osnovnu školu **Matko Vuković**, školu u kojoj je moja mama radila i koju sam i sama pohađala. Željela bih to napraviti u znak sjećanja na moju mamu **Lizu**, koja je nažalost umrla prošle godine, ali i za što bolju edukaciju naših malih Bunjevaca Hrvata, jer edukacija je bogastvo koje vodi u bolju budućnost«, kazala je na koncu dr. Miriam Mačković Bašić i dodala: »Život me je odveo u Zagreb a nakon toga u Ameriku. Međutim, moje srce je uvijek ostalo u mojoj rodnoj, voljenoj Subotici. Tu su moji korijeni, dosta rođaka živi u Subotici, a tu su grobovi mojih najdražih. U kontaktu sam s nekoliko mojih prijatelja iz gimnazije, pogotovo s **Maricom Šabić**«.

D. P.

Mama Liza Mačković

Naglasila bih ulogu moje mame, učiteljice **Lize Mačković**. Ona je nesebično preuzela brigu za mog sina Mislava, a zatim je i sama došla u Los Angeles da mi pomogne i s mojom mladom kćerkom **Majom**. Zauvijek sam joj zahvalna. Pored toga što je bila izuzetna i voljena učiteljica, te naša obiteljska snaga, ona je cijeloga svoga života aktivno promovirala hrvatsku kulturu. Koreografirala je bunjevačke narodne igre i formirala tamburašku grupu. Moja djeca, zahvaljujući svojoj baki, govore i čitaju hrvatski jezik.

Pad zaključenih i porast razvedenih brakova

U 2023. u Srbiji zaključeno je 31.970 brakova, što predstavlja pad od 3,5 % u odnosu na prethodnu godinu, a broj razvedenih brakova 10.175 porastao je za 3,7 % u odnosu na prethodnu godinu.

Broj zaključenih prvih brakova pokazuje pad od 3,8 % u odnosu na 2022., a broj zaključenih brakova na 1.000 stanovnika iznosi 4,8. Broj razvedenih brakova na 1.000 stanovnika iznosi 1,5.

Podaci za Vojvodinu pokazuju da je u ovoj regiji stopa nupcijaliteta najmanja u državi – 4,5 (zaključeni brakovi

na 1.000 stanovnika), a divorcijaliteta 2,00 (razvedenih brakova na 1.000 stanovnika).

Prosječna starost pri zaključenju braka u Srbiji za mladoženje iznosi 34,5 godina i za nevjeste 31,4 godine.

Najzastupljeniji su etnički homogeni brakovi, odnosno brakovi koje su zaključili supružnici iste nacionalnosti (84,8 %). Isti stupanj obrazovanja supružnika svojstven je najvećem broju zaključenih brakova (67,2 %), a promatrajući ekonomsku aktivnost supružnika, u najvećem broju slučajeva su oba supružnika ekonomski aktivne osobe. Najveći broj brakova zaključen je između državljana Srbije (91,7 %).

Prosječna starost muža pri razvodu iznosi 45,2 godine, a za žene 41,7 godina.

Najveći broj razvedenih brakova čine brakovi s djecom (51,8 %). U ukupnom broju razvedenih brakova s djecom najčešći su razvedeni brakovi s jednim djetetom (49,7 %). Nakon razvoda, izdržavana djeca najčešće su dodijeljena ženi, i to u 68,6 % razvedenih brakova.

Promatrajući razdoblje od 2019. do 2023. muškarci i žene sve kasnije ulaze u brak, ali se kasnije i razvode. Razlika u godinama između supružnika u prosjeku iznosi nešto više od tri godine – muškarci su najčešće stariji od žena promatrajući i zaključene i razvedene brakove.

Izvor: Republički zavod za statistiku

Među diplomiranim studentima 61 % žene

U kalendarskoj 2023. godini u Srbiji je na visokoškolskim ustanovama i na svim razinama studija diplomiralo 38.132 studenta. Od ukupnog broja diplomiranih studenata čak 61,1 % ili 23.300 su žene, a 38,9 % ili 14.832 su muškarci.

Prema području obrazovanja najviše studenata završilo je inženjerstvo, proizvodnju i građevinarstvo (7.651), poslovanje, administraciju i pravo (7.297) te zdravstvo i socijalnu pomoć (4.638). Najmanje diplomiranih stručnjaka prispjelo je u područja poljoprivrede, šumarstva, ribarstva i veterine (645), prirodne znanosti, matematike i statistike (1.826) te obrazovanje (2.589).

Na državnim i privatnim sveučilištima ukupno je diplomiralo 29.123 studenta, od toga 76,8 % na državnim, a 23,2 % na privatnim fakultetima. Na državnim akademijama / visokim školama strukovnih studija i privatnim visokim školama strukovnih studija diplomiralo je 9.009 studenta, od toga 84,3 % na državnim visokim školama, a 15,7 % studenata na privatnim.

Promatrano prema načinu financiranja studija, od ukupnog broja diplomiranih studenata 36 % su korisnici proračuna, 47,5 % su samofinancirajući studenti i 16,5 % su na proračunu i samofinanciranju.

Izvor podataka: Republički zavod za statistiku

Budala u uniformi

Štovani direktore *Subotica-transa*, poštovani gradonačelnici, uvaženi predsjednici državnih institucija i političkih stranaka.

Vjerojatno su i do vas doprle priče o već legendarnoj sporosti, tromosti, lijenosti, indolentnosti i općenito neprofesionalnosti u radu uniformiranog osoblja na mađarskoj granici zbog čega posljedice svakodnevno trpe isključivo putnici koji u tu zemlju ulaze ili iz nje izlaze. Vjerojatno i sami imate svoje mišljenje o tome, ali ga zbog nikad boljih povijesnih odnosa između Mađarske i Srbije javno ne iznosite. Moguće i zbog toga što objektivno niste u mogućnosti s ove strane utjecati na rad policije s one strane granice.

Ali, zbog dva detalja, koja su se dogodila u nedjelju, 7. srpnja, bili biste to dužni ne samo po prirodi funkcija koje obnašate nego i onako čisto – ljudski.

Imao sam, naime, tu nesreću da u svojstvu korisnika usluga *Subotica-transa* budem putnik u autobusu na redovnoj liniji Subotica – Segedin, koji iz našeg grada polazi u 7.35 i po voznom redu u sjedište Županije Csongrád-Csanád treba stići oko 9.20. Tako bi vjerojatno i bilo da na graničnom prijelazu Röszke nije radila uniformirana budala (vozačev epitet uz dodatak jednog od putnika) koja autobus *Subotica-transa* nije htjela propustiti preko reda. Ovo vam je, štovana gospodo, prvi signal zbog kog biste trebali reagirati i zbog funkcija koje obnašate i onako – ljudski.

Naime, u opuštenom ćaskanju s vozačem na ljetnoj vrelini graničnog prijelaza Röszke, na upit zar ne postoji međudržavni sporazum o propuštanju autobusa na redovnim linijama kakva je sigurno Subotica – Segedin (i obratno), drugi je odgovorio potvrdno, uz dodatak »šta to vredi kad radi budala«. Nije nam poznato, štovani direktore *Subotica-transa*, obavještavaju li Vas vozači što im se (zajedno s njihovim putnicima) događa kada prijeđu granični prijelaz Horgoš, ali sam Vas ja slobodan izvijestiti da se to događa razmjerno često, napose u terminima kada tamo rade budale, što bi zacijelo voljni bili potvrditi i drugi korisnici usluga poduzeća na čijem ste čelu. Ukoliko, pak, ne postoji međudržavni sporazum o propuštanju autobusa na redovnim linijama, kakva je i Subotica – Segedin (i obratno), povlačim sve naprijed iznesene kvalifikacije i primam ih na sebe (budala, prije svega), plus i druge sankcije zbog duševnih boli koje ćete svi skupa (uključujući i spomenutog graničnog policajca, crnomanjastog, obrijanog i solidno razvijenog) zbog ovog teksta pretrpjeti.

Ima, međutim, još jedna sitnica koja mi je u nedjelju ujutro ogadila putovanje. Riječ je o tome da je isti taj policajac u jednom trenutku došao do autobusa *Subotica-transa* i

prekršio vlastitu odluku o nepropuštanju istog, ali uz uvjet da svi putnici moraju imati mađarske dokumente, i to bez ikakvog objašnjenja. Prije toga je – a ni to nije nebitno – odbio pregledati dva vozača praznog autobusa prijevoznika *Festimi* koji prometuje na relaciji od tri kosovska do pet-šest austrijskih gradova. Ovakav potez uniformirane budale, zadržimo se na neslužbenom opisu vozača (uz

dodatak jednog od putnika), nedvojbeno podsjeća

na neka ranija vremena iz Južnoafričke Republike ili južnih država SAD-a gdje je rasna segregacija bila normalna stvar kao i pozdrav »dobar dan«. Kada je već riječ o segregaciji, mogli bismo se prisjetiti i nekih drastičnijih primjera gdje se ona odvijala i po nacionalnoj i vjerskoj osnovi, ali... pustimo to. Umjesto toga zadržimo se na činjenica-

ma i mogućim posljedicama pitanja »što ako?«. Činjenica je ta da je u autobusu bilo troje putnika, plus vozač. Činjenica je i ta da su dvoje putnika, plus vozač, imali mađarske osobne iskaznice, a jedan putnik hrvatsku. Činjenica je i to da je to zadovoljilo dotičnog policajca u mjeri da nas pusti mimo dvojice vozača *Festimija* s Kosova.

Nakon ovoga, a o tome biste gospodo trebali razmisliti, ostaje nekoliko pitanja.

Što, recimo, da netko od putnika ili vozač nisu imali dokumente zemalja Europske unije nego jednostavno srpski pasoš? Ili pak: što bi bilo da se među

putnicima našao netko s afganistanskim, pakinstanskim ili iranskim ispravama? U moru »što?« konačno i pitanja: po kom to diskrecijskom ili indiskrecijskom pravu mađarski pogranični policajac razvrstava putnike i ako na tako nešto ima pravo, zašto se to putnicima i prije ulaska u autobus ne kaže?

Štovani direktore *Subotica-transa*, ako Vam ovaj tekst dostavi služba za praćenje medija iz kabineta gradonačelnika, slobodan sam zamoliti Vas da zamolite gradonačelnika da zamoli predsjednika Skupštine Vojvodine da ovaj zamoli predsjednika Srbije da obavijesti premijera Mađarske da kaže zapovjedniku policijske uprave Županije Csongrád-Csanád da u cilju održavanja povijesnog vrha u odnosima Srbije i Mađarske njegovi podređeni ne prave ovakve sitne etatističko-nacionalne (moguće i rasne) svinjarije. Do tada, pozivam vas – gospodine direktore *Subotica-transa* i gradonačelnice – da u svojstvu običnih putnika skupa sa mnom budete putnici na relaciji Subotica – Segedin. Živela Srbija! Éljen Magyarország!

Zlatko Romić

U čast Julija Adamovića

Čitaonica ima oko 4.000 knjiga a nosi ime Julija Adamovića (1857. – 1940.), hrvatskog jezikoslovca, leksikografa i pedagoga koji je rođen upravo u Golubincima

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Tomislav* iz Golubinaca otvorilo je u svojim prostorijama, pri pastoralnom centru mjesne župe sv. Jurja, Hrvatsku čitaonicu *Julije Adamović*. Čitaonica nosi ime **Julija Adamovića** (1857. – 1940.), hrvatskog jezikoslovca, leksikografa i pedagoga koji je rođen upravo u Golubincima, na dan svečanosti otvorenja 8. srpnja. Tijekom dosadašnjeg, 22-godišnjeg rada golubinačko Društvo sakupilo je oko 4.000 knjiga, od kojih su neke stare i preko stotinu godinu, te su otvorenjem čitaonice te naslove htjeli »otrgnuti od zaborava i prašine«.

Potpora iz Hrvatske

Opremanje čitaonice financijski je pomogao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a logistička i financijska potpora stigla je i od prijatelja iz Zajednice kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije.

Uz simbolično presijecanje crvene vrpce novu su čitaonicu otvorili dopredsjednik HKPD-a *Tomislav Igor Gašparović* i savjetnik župana Vukovarsko-srijemske županije **Andrija Matić**. Prije svečanosti otvorenja u crkvi sv. Jurja služena je misa. Ističući značaj knjige i pisa-

ne riječi, potporu ustanovljenju čitaonice dali su prijašnji golubinački župnici mons. **Jozo Duspara** i preč. **Marko Kljajić** te sadašnji župnik vlč. **Zdravko Čabrajac**. Prostoriju čitaonice blagoslovio je preč. Kljajić.

Predsjednica HKPD-a *Tomislav* **Anita Naglić** ističe kako je ovo veliki događaj za udrugu.

»Knjige smo prikupljali svih ovih godina otkako Društvo radi. Što od naših Golubinčana, župnika koji su ovdje upravljali župom, tako i od raznih prijatelja iz Hrvatske. Gledali smo naš fundus obogatiti knjigama na hrvatskom jeziku jer je jezik jedan važan dio identiteta svake manjinske zajednice. Sad nas čeka katalogizacija knjiga, to je veliki posao na kojem ćemo raditi«, kaže Naglić.

Savjetnik župana Vukovarsko-srijemske županije **Andrija Matić** naglasio je važnost u javnosti malo poznatog Julija Adamovića, čije ime čitaonica nosi.

»S obzirom na njegovo obrazovanje, akademski status, zasluge u afirmaciji nastave francuskoga jezika, Julije Adamović je jedan od najvećih Srijemaca. Danas i u Zagrebu, Osijeku, Novom Sadu, Beogradu ili Nišu imate dane frankofonije, a Adamovića nitko ne spominje. Osobno sam otkupio sedamnaest njegovih knjiga, sve smo ih skenirali i dali na stručnu obradu. Pripremamo osnovu za

znanstveni skup o njemu, na način da svaki od sudionika ima potreban materijal», kaže Andrija Matić.

»Oživljavanje« zaboravljenih

Prije otvorenja čitaonice o Juliju Adamoviću govorio je **Mato Groznica**, prvi predsjednik HKPD-a **Tomislav**. Upraviteljica Centra za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Vinkovcima dr. sc. **Anica Bilić** predstavila je projekt kojim su, kroz tiskanje knjiga i publikacija, oživljeni lik i djelo velikana iz Vukovarsko-

srijemske županije, svećenika, doktora teologije, pisca i pjesnika **Stjepana Adžića** (1730. – 1789.).

»Davanje imena neke ustanove ili ulice uprisutnjuje znamenite i značajne osobe koje ne smijemo zaboraviti i na taj način ih revitaliziramo u svakodnevnom životu. Svatko tko bude dolazio u ovu čitaonicu zapitat će se tko je bio Julije Adamović. A Adamović je značajan za hrvatsku kulturu čim je ušao u knjigu *Znameniti i zaslužni Hrvati* iz 1925. godine. Mi se trebamo više baviti našom baštinom jer baština je ono na čijim temeljima stoji današnja kultura«, kaže dr. sc. Bilić.

Čitaonicu će voditi **Boris Vlaj**. U kontekstu potpore za daljnji rad NIU *Hrvatska riječ*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Vinkovački šokački rodovi darovali su čitaonici knjige iz svoje naklade. Nastupila je i Muška pjevačka skupina *Zace* iz Gundinaca, a svečanosti otvorenja čitaonice nazočili su i predstavnici Veleposlanstva R. Hrvatske u Beogradu te hrvatskih udruga iz Srijema.

O velikanu

Julije Adamović rođen je 8. srpnja 1857. u Golubincima. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Srijemskim Karlovcima. Klasičnu filologiju studirao je u Zagrebu i Beču. Doktorirao je u Grazu (1895). Kao gimnazijski profesor i ravnatelj službovao je u Petrinji, Gospiću i Zagrebu. Od 1890. do 1927. bio je prvi lektor francuskoga jezika na Sveučilištu u Zagrebu, a 1921. osnovao je društvo *Cercle français* čiji je predsjednik do umirovljenja 1927. godine. Pisao je članke iz hrvatske i klasične filologije te pedagogije, udžbenike, priručnike i druge prinosne metodici nastave stranih jezika. Svojim čitankama, gramatikama i početnicama iznimno je zaslužan za afirmaciju nastave francuskoga jezika u Hrvatskoj. Autor je *Francusko-hrvatskoga rječnika* (1901., 1937). Također, autor je i knjiga o Platonu, francuskoj drami, pjesničkim pravcima XIX. stoljeća, preveo je roman *Carev glasnik* **Julesa Vernea**. Nazivan je i »nestorom praktične obuke francuskog jezika«. Preminuo je 9. siječnja 1940. u Zagrebu.

D. B. P.

Ljetovanje i program profesionalne orijentacije u Novom Vinodolskom

Ljeto za 5

Oko 90 djece ljetovalo je od 1. do 8. srpnja u odmaralištu Crvenog križa *Villa Rustica* u Novom Vinodolskom, u sklopu kojega je proveden i program Profesionalne orijentacije za učenike sedmih razreda. U Novom Vinodolskom boravili su i učenici četvrtih i petih razreda cjelovite nastave – osnovne škole *Matko Vuković* i *Ivan Milutinović* iz Subotice, *Matija Gubec* iz Tavankuta, *22. oktobar* iz Monoštora, te njihovi vršnjaci koji pohađaju izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture iz Berega, Sombora i Sonte.

Za neku djecu ovo je bilo prvo odvajanje od roditelja i prvi susret s plavetnilom mora, a domaćini su osigurali školicu plivanja i siguran boravak u Novom Vinodolskom. Pregršt radionica, zabave i druženja upotpunilo je ovo ljetovanje.

Kako smo već naviknuli, tijekom ljetnog odmora Hrvatsko nacionalno vijeće organizira i program profesionalne orijentacije pod nazivom *Gdje poći sutra?*. U ovom programu sudjeluju učenici sedmih razreda, a cilj programa je upoznavanje učenika s vlastitim sposobnostima te mogućnostima daljnjeg školovanja, odnosno pomoć pri odabiru srednje škole. Ove godine u programu profesionalne orijentacije sudjelovao je 21 učenik. Oni su ovom prilikom

imali profesionalni test sposobnosti i interesa, individualne razgovore te razne radionice koje su s njima realizirali psihologinja **Jasna Vojnić**, svećenik **Vinko Cvijin**, učiteljica **Tanja Stantić** i asistentice **Dunja Šimić** i **Dragana Musin**.

U istom razdoblju mlađi učenici uživali su u brojnim radionicama: plesu, karaokama, igrama, jezično-kreativnim radionicama, crtanjem svjetionika, oslikavanjem kame-nja...

»Djeca su zaista uživala. Baš su oduševljena kompletnom organizacijom i programom. Iz Sonte je išlo njih desetoro učenika petog razreda koji su se družili i s drugom djecom, te stekli nove prijatelje. Za sve njih ovo je bilo prvo duže odvajanje od roditelja, a za neke i prvi susret s morem. Sve je bilo fantastično i djeca će ovo sigurno pamtiti još dugo«, kaže nastavnica hrvatskog jezika u Sonti **Tamara Kokai**.

Uz domaćine, voditelji su se trudili svaki dan učiniti posebnim. Mnoge generacije unatrag pamte ljetovanje u Novom Vinodolskom, a sigurno će to biti slučaj i s ovom generacijom.

»Svi dani su nam bili ispunjeni brojnim aktivnostima, a tijekom četiri dana imali smo četiri radionice koje su svi,

podijeljeni u četiri skupine i prošli. To su bile kreativne i jezično-kreativne radionice, a uz to djeca su svakoga dana na plaži imali i sportske aktivnosti, poput boćanja, zračnog kuglanja, nogometa, košarke... A navečer smo imali zabavu i druženje, šetnju po gradu. Posljednjeg dana, od-

nosno večeri, onima koji su se u određenim segmentima pokazali kao najuspješniji dodijeljene su i diplome», priča voditeljica puta iz HNV-a Tanja Stantić i dodaje: »Ono što će djeca zasigurno pamtići, jeste plivanje do otoka Svetog Marina. Naime, organizirali smo odlazak – odnosno plivanje do ovog malenog otoka, gdje smo obišli staru crkvicu, te smo se upoznali s *ružom vjetrova*. Naime, na svakoj klupi koja postoji na otoku utisnut je lokalni naziv vjetrova koji puše s te strane. Ovo je bilo namijenjeno samo za učenike petog i sedmog razreda, i to samo za dobre plivače jer ipak je trebalo preplivati tamo 200 metara, a po povratku 300 metara. Mislim da je svima to bilo posebno iskustvo i sigurna sam kako će to pamtići cijeli život«.

Kao i ranijih godina ovaj projekt je financirao Grad Zagreb uz podršku Crvenog križa grada Zagreba, a organiziralo ga je Hrvatsko nacionalno vijeće.

Ž. V.

Dužijanica u Bajmaku

Jubilej u znaku 30 godina

Dužijancom u Bajmaku, koja je održana u nedjelju, 7. srpnja, započele su seoske proslave ove manifestacije. Ovogodišnja *Dužijanica* u Bajmaku bila je u znaku jubileja, jer su ondje prije 30 godina Hrvati Bunjevci prvi puta na takav način slavili završetak žetve i zahvaljivali Bogu na novom kruhu.

Nositelji žetvene svečanosti bili su bandaš **Alen Palfi** i bandašica **Sanja Petrekanović** te mali bandaš **Milutin Ivošević** i male bandašice **Mihaela Brčić** i **Ena Mihaeljević**. Euharistijsko slavlje predvodio je župnik **Robert Erhard** uz koncelebraciju predsjednika Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* mons. **Andrije Anišića**.

Kako je u propovijedi vlč. Erhard istaknuo *dužijanica* se uvijek proslavlja na hvalu i slavu Boga Oca, ali i obvezuje vjernike da ju održavaju i njeguju kako ne bi zaboravili svoje korijene.

»Došli smo do situacije da se bojimo reći kojem narodu pripadamo, koji nam je materinji jezik, da se bojimo priznati kojoj vjeri pripadamo. Upravo zato običaje i tradiciju trebamo podržavati kako bismo mogli pokazati svijetu ponosno našu pripadnost. U crkvi neprestano slušamo kako smo dobili uloge, kako smo poslani u svijet. Naravno, tu se najprije misli na navještaj Kristove riječi, o svjedočenju Božje ljubavi, ali također smo dobili poslanje da budemo svjedoci svoje pripadnosti, svog jezika. Zato trebamo biti hrabri i jaki, a to nam daje upravo Gospodin u svojim sakramentima«, rekao je vlč. Erhard.

Povodom obilježavanja 30 godina od održavanja prve *Dužijance*, podiljene su zahvalnice onima koji su sve te godine pomagali oko organiziranja manifestacije.

Kao najzaslužniji za *Dužijancu* u Bajmaku od njenog osnutka zahvalnicu je dobio bračni par **Petreš, Marija i Nikola**.

Kako kažu, drago im je što je iz njihove obitelji bio prvi bajmački bandaš, što se kod njih sve ove godine okupljaju djeca kako bi čistila žito i plela vijence te navode kako će to rado činiti i dalje. Također, ističu i da bi voljeli kada bi to netko preuzeo i nakon njih da radi, kako bi *Dužijanca* u Bajmaku opstala.

Ponosna na svog svekra i svekrvu, **Danijela Petreš** nastavila je njihovo djelovanje te je ove godine bila jedna od organizatorica *Dužijance*.

»Meni ova obljetnica predstavlja nešto jako veliko. Moj svekar i svekrva se već 30 godina bave ovim i ja sa svojim suradnicima želim to nastaviti. Mi svako zrno žita cijenimo, pa i ono najmanje i prenosimo ove običaje i na svoju djecu. Želim da i oni u ovom sudjeluju isto tako kao što smo i ja, moj čovjek i naše društvo«, rekla je Danijela.

Nakon mise, u župnim prostorijama priređena je izložba na kojoj je prikazana retrospektiva svih dosadašnjih bajmačkih *dužijanci* kroz slike od slame i film sa starim fotografijama. Na koncu, mladi u nošnji odigrali su kolo.

Krunu za *Dužijancu* s motivom bajmačke crkve izradile su Danijela Petreš i **Katica Sakač** uz pomoć mladih, a dječji zbor je vodila vjeroučiteljica **Mirela Varga**.

Navečer je u dvorištu župe održano *Bandašicino kolo*.

J. D. B.

Dužijanca 2024. – najava

13. srpnja – *Takmičenje risara* – njiva kraj

crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu – u 6.30

14. srpnja – *Dužijanca u Žedniku* – crkva sv. Marka Evanđelista, Žednik – u 9.30

21. srpnja – *Dužijanca u Tavankutu* – crkva Presvetog Srca Isusova, Tavankut – u 10.30

24. srpnja – Postavljanje izloga u središtu grada za natjecanje aranžera izloga, Subotica – tijekom dana

25. srpnja – Otvorenje izložbe *S Božjom pomoći* na temu *Žito i motivi poljoprivredne djelatnosti u arhitekturi Subotice* – ispred stubova Narodnog kazališta, Subotica – 19 sati

27. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu – 18 sati

28. srpnja – *Dužijanca u Maloj Bosni* – crkva Presvetog Trojstva, Mala Bosna – 10 sati
– Konjičke utrke *Dužijanca* – Gradski hipodrom, Subotica – 14 sati

od 29. srpnja do 9. kolovoza – radionica čišćenja žita i pletenje vijenaca – dvorište župe sv. Roka, Subotica

1. kolovoza – Izložba slika s XXVII. Međunarodne likovne kolonije *Bunarić* – HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica – 19 sati

od 1. do 3. kolovoza – XXVIII. Međunarodna likovna kolonija *Bunarić* – HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica

4. kolovoza – *Dužijanca u Đurđinu* – crkva sv. Josipa Radnika, Đurđin – 10 sati
– *Dužijanca u Mirgešu* – dvorana Mjesne zajednice, Mirgeš – 18 sati

8. kolovoza – *Književna večer* u organizaciji Katoličkog društva *Ivan Antunović* – Svečana dvorana HKC-a *Bunjevačko kolo*, Subotica – 19 sati.

Naši gospodarstvenici (CXC.)

Prva vlasnica veterinarske ambulante

»Ulažem u ambulantu koliko god mogu, nedavno sam je počastila za treći rođendan kompletiranim laboratorijem. Kako vrijeme prolazi ambulanta mi je sve više opremljena, imam više pacijenata i više posla«, kaže Jasmina ističući najprije zadovoljstvo što radi ono što voli

Jasmina Šarčević iz Subotice doktorica je veterinarske medicine s trinaest godina radnog iskustva. Prije tri godine otvorila je svoju veterinarsku ambulantu za kućne ljubimce Viva te je tako postala prva veterinarka koja je i vlasnica ambulante u gradu. Tako Jasmina ruši sve stereotipe o ovome zanimanju da je ono namijenjeno samo muškarcima.

»Bilo je situacija u početku da klijenti dođu, gledaju u mene i pitaju me gdje je doktor«, priča doktorica veterine i navodi da se s tim bori svojom stručnošću.

»U početku sam imala problema s tim, ali sad sve manje, jer su ljudi već navikli na mene i da znam što radim. Možda jesam mladolika i male visine, ali ne i mala po znanju.«

U ambulanti pruža široki dijapazon usluga, od pregleda i dijagnostike do kirurških usluga, a odnedavno kaže kako

može raditi kompletnu biokemijsku analizu zahvaljujući novim aparatima.

»Ulažem u ambulantu koliko god mogu, nedavno sam je počastila za treći rođendan kompletiranim laboratorijem. Kako vrijeme prolazi ambulanta mi je sve više opremljena, imam više pacijenata i više posla«, kaže Jasmina ističući najprije zadovoljstvo što radi ono što voli.

Cijela obitelj uključena

Ljubav prema životinjama Jasmini se javila još u djetinjstvu, dok je živjela na salašu.

»Više sam bila na alovu kod krava nego što sam se igrala s lutkama. Sjećam se kad bi dolazio seoski veterinar liječiti krave, ovce i svinje, nisu mi dozvoljavali da budem u štali i gledam, već sam morala biti ispred. Plakala sam i molila

ih da me puste unutra da vidim što rade mojim životinjama. Mislim da mi se još u tim trenucima javila želja da budem veterinar i da onda ja njih ne puštam kod sebe», priča kroz smijeh vlasnica Vive.

Kaže da joj je najljepše u ovome poslu što svakodnevno pomaže životinjama i time uveseljava i njihove vlasnike kojima su kućni ljubimci kao članovi obitelji. S obzirom na to da joj je ordinacija u dvorištu, svoju ljubav prema životinjama i poslu prenosi na kćerku. Kaže, ona se od malena zanima za veterinu, i sada sa svojih devet godina kada vidi životinju pokušava joj uspostaviti dijagnozu.

»Ona je u veterini sa mnom, srodila se s njom i njoj je normalno da gleda igle, kako vadim krv ili operiram. Ima afiniteta za ovo, zanima je ali još je rano govoriti koje će zanimanje odabrati na kraju.«

Veliku potporu u poslu i svemu što radi Jasmina pronalazi i u suprugu **Saši Vinčiću** koji je također doktor.

»Muž je medicinar, ali voli svoje znanje i vještine primjenjivati i kod mene u ambulanti. Kada nastane kaos i recimo neki neplanirani carski rez, uvijek su dobro došle dodatne ruke, a on je spretni u kirurgiji tako da mi može pomoći.«

Psi, mačke, zmije, gušteri, kunići...

U ambulanti VIVA mogućnost liječenja imaju samo kućni ljubimci, tzv. mala praksa gdje su najzastupljeniji psi, mačke i male životinje. Kaže Jasmina da je radila nekada i u svinjcu, na tzv. velikoj praksi, ali ovdje se više pronalazila jer živi u gradu i za ove životinje može uvijek biti dostupna. Osim navedenih, liječi Jasmina i egzotične životinje poput zmija, guštera, morskih prasića i kunića koji

su kaže sve više zastupljeni. Njezinu ljubav prema životinjama i želju da im pomogne kad god može prepoznali su i vlasnici životinja te joj nerijetko zvone na kućna vrata kasno navečer ili u sred noći. Kaže, kada vidi životinju u nevolji, ne može joj ne pomoći koje god doba dana bilo. Priča nam kako je nekoliko dana čak i spavala s pacijentom janjetom jer ga je tako mogla bolje paziti.

»Jednom su mi donijeli janje i ostavili na nekoliko dana dok ga nisam izliječila. Bila mu je nogica problematična, a nisam mogla operirati jer je bila premalena. Nekoliko dana smo ju sanirali i liječili, a spavao je pored mene u krevetu kako bih čula kada zaplače da ga nahranim. Na kraju sam ga vratila zdravog vlasniku.«

Veterinarka Šarčević upozorava kako životinje treba čuvati od ovih visokih temperatura, naročito one koji imaju dugačku i gustu dlaku.

»Ne smijemo izvoditi kućne ljubimce van kada je jako toplo. U šetnju s njima treba ići ili rano ujutro ili navečer, inače kolabiraju. Jako je opasno transportirati ih na velike udaljenosti, naročito su problem granice. Najosjetljiviji su brahiocefalične rase kao što je engleski buldog i francuski buldog i mopsevi, oni su kritični jer imaju skraćeni nosić i ne mogu se nadisati. Osjetljive su i rase koje imaju gustu dugačku dlaku, pogotovo čau čau, oni imaju bundu i na ovakvim temperaturama moraju biti pod klimom. Mačke su otpornije, ali ni njima ne godi ovako toplo. Treba ih hladiti, ali ne polivati ih vodom skroz već šape samo rashladiti jer se na šape znoje. Preporuka je stavljati im hladan ručnik na šape, a ne po cijelom tijelu da budu mokri. Eventualno malo stomak«, kaže Šarčević.

J. D. B.

Stantić Miljački u EDU4S programu

Fondacija *Obrazovanje za Srbiju* pokreće dvogodišnji EDU4S program za pedagoške inovacije, akreditiran od Departmana za međunarodno obrazovanje Sveučilišta u Cambridgeu. Program je namijenjen unaprjeđenju kvalitete obrazovanja u Srbiji i trajat će naredne dvije godine. Cilj programa je razvoj pedagoških kompetencija odgojitelja, učitelja i nastavnika širom Srbije, koji će unijeti inovacije u obrazovni sustav.

Među 25 odabranih stipendista ovog programa je i **Iris Stantić Miljački**, master učiteljica, pedagoška savjetnica, masterandica Obrazovnih politika iz Osnovne škole *Vladimir Nazor* u Đurđinu. Edu-lideri će u svojim školama imati priliku razvijati i provoditi nove pedagoške metode, a prisustvo na međunarodnoj Cambridge konferenciji i mogućnost sudjelovanja u globalnoj mreži nastavnika omogućit će im da primijene najbolje nastavne prakse iz cijelog svijeta.

Pokrajinsko tajništvo za urbanizam i zaštitu okoliša, temeljem članka 25. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Službeni glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donošenju rješenja o davanju suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš

Nadležno tijelo obavještava javnost da je 8. 7. 2024. godine donijeto Rješenje o davanju suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš PROJEKTA za izgradnju vjetroelektrane »Maestrale Ring« s trafo stanicom »Maestrale Ring« 400/35(33) kV, nositelja projekta »Vetropark Maestrale Ring« d.o.o., Ulica Masarykova br. 5 iz Beograda.

Rješenje o davanju suglasnosti donijeto je na temelju prijedloga odluke koja je sastavni dio Izvještaja Tehničke komisije kao i uvidom u dostavljenu dokumentaciju, kojom je konstatirano da predmetni projekt svojom realizacijom neće imati negativnih utjecaja na okoliš ukoliko se ispoštuju propisane mjere zaštite.

Radi zaštite činilaca okoliša nositelj projekta je dužan osigurati uvjete i provesti mjere definirane poglavljem 8.0 Studije o procjeni utjecaja na okoliš, kao i osigurati izvršavanje programa praćenja utjecaja na okoliš, predviđenog poglavljem 9.0 Studije o procjeni utjecaja na okoliš.

Rješenje o davanju suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na okoliš konačno je u upravnom postupku. Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom u Beogradu u roku od 30 dana od dana objavljivanja ove obavijesti.

Pokrajinsko tajništvo za urbanizam i zaštitu okoliša, temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Službeni glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09), objavljuje

OBAVIJEST

o podnijetom zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja na okoliš

Nositelj projekta »SUB-REC« poduzeće za upravljanje otpadom DOO, Ulica Zapadne ugarice br 93, Subotica, podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na okoliš Projekta Izgradnje objekta za skladištenje i tretman opasnog električnog i elektroničkog otpada na k.p. br. 33974/1 K. O. Donji grad, na teritoriju Grada Subotica.

Podaci i dokumentacija iz zahtjeva nositelja projekta mogu se dobiti na uvid u prostorijama Pokrajinskog tajništva za urbanizam i zaštitu okoliša, Bulevar Mihajla Pupina 16, Novi Sad (prizemlje, ured br. 46), na telefon 021/4874690 ili na upit na adresu olivera.vucinic@vojvodina.gov.rs, natasa.knezevic@vojvodina.gov.rs i ana.crvenkov@vojvodina.gov.rs.

Svi zainteresirani, u roku od 10 dana od dana objavljivanja ove obavijesti, mogu dostaviti svoje mišljenje u pisanoj formi na adresu Tajništva.

Knjiga Nace Zelića o gradskoj Dužijanci

ZAGREB – U nakladi UBH-a *Dužijanca* nedavno je objavljena knjiga **Nace Zelića** *Javna proslava Dužijance od 1968. do 1971. godine u Subotici : svjedočenje*. Autor knjige je 93-godišnji sudac, diplomat i istaknuti kulturni djelatnik bunjevačkih

Hrvata koji je i sam sudjelovao u organiziranju gradske *Dužijance* u Subotici od 1968. do 1972. godine. Urednik knjige je **Marinko Piuković**. Predstavnici UBH-a *Dužijanca* posjetili su Zelića proteklog tjedna u Zagrebu i uručili mu primjerak knjige. Subotička promocija Zelićeve knjige planirana je za 20. kolovoza, a nakladnici najavljuju promociju i u Zagrebu.

O književnosti za djecu u zborniku Đakovačkih susreta

ĐAKOVO – Ovogodišnji, 27. po redu *Đakovački susreti književnih kritičara*, iznjedrili su još jedan zbornik radova u kojem su prilozi s okruglog stola 26. *Đakovačkih susreta hrvatskih književnih kritičara*. U zborniku je objavljen i rad ravnateljice ZKVH-a **Katarine Čeliković** *Suvremena književnost za djecu (i mlade) na hrvatskom jeziku u Vojvodini izvan očiju književne kritike* u kojem se predstavlja taj segment književnosti. Književnost za djecu statusno nije ravna onoj za odrasle, a još je manje vrednovana u književnoj kritici koja je prateći instrumentarij književnosti kao umjetnosti. Afirmacija manjinske književnosti, napose one za djecu, nadaje se kao prioritet kako bi se izgradio pa i sačuvao njezin integritet. Manjinska se književnost, ona pisana za djecu, upinje zauzeti neki prostor, uspoređuje svoje

stvaralaštvo kako s onim u državi u kojoj se živi tako i u književnosti svoga naroda, no do njene afirmacije trebaju stasati neke nove generacije, zaključuje u radu autorica.

Mačkare na Leskovačkom karnevalu

LESKOVAC – Karnevalska trupa (*mačkare*) HKPD-a **Tomislav** iz Golubinaca sudjelovala je na ovogodišnjem *Leskovačkom karnevalu*, koji je okupio oko 50 grupa i delegacija iz Srbije te europskih zemalja. Titulu najbolje trupe osvojila je trupa *Strumičkog karnevala* iz Sjeverne Makedonije. Podsjetimo, *Golubinačke mačkare*, koje podupire Općina Stara Pazova, članica su Federacije europskih karnevalskih gradova, kao i *Leskovački karneval* s kojim surađuju.

Kolonija slamarki u Tavankutu

TAVANKUT – HKPD **Matija Gubec** i Galerija prve kolonije naive u tehnici slame organiziraju u Tavankutu XXXIX. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame. Otvaranje kolonije bit će održano večeras (petak, 12. srpnja) u dvorištu Galerije, s početkom u 19.30 sati. Kolonija će trajati osam dana, a završni program je u subotu, 20. srpnja, u 19.30 sati na etno salašu *Balažević*.

Motovunska nagrada za Bogdana Diklića

ZAGREB – Srbijanski glumac **Bogdan Diklić**, koji je u proteklih pola stoljeća ostvario više od dvije stotine uloga u filmovima, predstavama i serijama, ovogodišnji je laureat nagrade 50 godina *Motovun Film Festivala – Cinehilla*. Priznanje će mu biti dodijeljeno na 26. izdanju festivala koji će kao *Cinehill* prvi put u cijelosti biti održan na novoj lokaciji u Gorskom kotaru, od 24. do 28. srpnja.

Festival europskog filma Palić

SUBOTICA – 31. izdanje Festivala europskog filma **Palić** bit će održano od 20. do 26. srpnja na Paliću i u Subotici. Publika će biti u prilici pogledati više od 140 filmova u 17 selekcija u festivalskom i predfestivalnom programu. Tradicionalno će biti dodijeljene nagrade **Aleksandar Lifka** za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji. Ovogodišnji dobitnici priznanja su glumica **Anica Dobra** u kategoriji domaćih stvaralaca, direktor fotografije **Fedon Papamihael** u kategoriji inozemnih stvaralaca i redatelj **Ademir Kenović** kome će biti dodijeljena *Regionalna Lifka*.

Ovogodišnji laureat nagrade *Underground spirit* je **Mika Taanila**, filmski redatelj i vizualni umjetnik iz Finske. U tradicionalnom fokusu programa bit će predstavljena španjolska regija Galicija. Više informacija na www.palic-filmfestival.com.

Dok je svita – ima nade

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU Hrvatska riječ pokrenuli su *Književni salon*, čiji je prvi gost, prošloga tjedna, 4. lipnja, u dvorištu Hrvatskog doma – Matice, bio subotički književnik **Mirko Kopunović**. Kopunović je autor desetak knjiga poezije i kratkih priča te dobitnik Nagrade za životno djelo *Balint Vujkov Dida* koju dodjeljuje Organizacijski odbor *Dana Balinta Vujkova – Dana hrvatske knjige i riječi*. Tijekom večeri bilo je riječi o njegove dvije knjige: knjizi kratkih priča *Fajrunt u Istarskoj ulici* (*Inovativna mreža*, Subotica, 2022.) i knjizi pjesama na bunjevačkoj ikavici *Dok je svita* (Hrvatska čitaonica Subotica, 2022.).

Spomenik kvartu

Fajrunt u Istarskoj ulici donosi jedanaest priča smještenih u navedenu (i stvarnu) ulicu subotičkog naselja Bajnat. Novinar **Zlatko Romić** je kazao kako je u pitanju »kvartovska knjiga« pisana u trećem licu iz kuta promatrača.

»U knjizi ima jedanaest priča, koje se mogu čitati i kao cjelina i zasebno. Tu je ono što Mirko vuče kao vlastite uspomene, ali i ono što mu je spisateljska imaginacija nadoknadila. Likovi u knjizi su marginalci, kao što je i Bajnat nekada bio rubni dio Subotice. Svi oni imaju uglavnom nesretne sudbine, zajednička crta im je, izuzimajući

lik, uvjetno rečeno glavne junakinje Anke, da ne mogu napraviti iskorak iz vlastitoga života. Posebno me je dojmila dokumentarnost knjige, spominju se i neke stvarne ličnosti. Kako sam zapisao i u recenziji, Kopunović je od svog Bajnata napravio spomenik u književnom smislu. Što se tiče jezika, to je miks hrvatskog standarda, bunjevačke ikavice kojom govore njegovi likovi, donekle je prisutan i mađarski, što knjigu također čini životnom. Ima tu naravno i fikcije, erotike, svega onoga neprimjetnog za širu okolinu, što svakodnevni život čini složenim i lijepim«, rekao je Romić.

O procesu nastanka ove zbirke i poruci *Fajrunta* govorio je i sam Kopunović.

»Posljednja priča je prva napisana. Nekako sam na kraju uspio knjigu posložiti, povezati priče. Htio sam pokazati kako živi jedna ulica, jedan kvart, jedan grad. Kako u životu ima nepravilnosti i problema, ali i lijepih trenutaka, međusobnog pomaganja, dobrog... Kako neki probleme mogu prevladati, a neki ne uspijevaju. Dakle, prikazati jedan običan život u jednoj običnoj ulici, koja je nekada bila puna dračova i djece a danas je puna betona i kerova«, kazao je autor.

Kako je ukazala moderatorica Salona, ravnateljica ZKVH-a **Katarina Čeliković**, specifičnost ove knjige su i izuzetno dugački naslovi priča, kao i jedan manji dio napisan u stilu romana struje svijesti.

»Ove dvije se knjige prepliću, nadopunjuju, kao i ostatak Kopunovićeve stvaralaštva. Ono što je *Fajrunt* u prozi to je *Dok je svita* u poeziji«, rekla je Klara Dulić Ševčić

Magična cikličnost života

O knjizi pjesama *Dok je svita* govorile su njezine recenzentice, profesorice književnosti **Klara Dulić Ševčić** i **Nevena Mlinko**. Knjiga ima jedanaest ciklusa – poema koje je autor posvetio svojim prijateljima (neki od njih su također umjetnici), svojoj djeci te slamarkama.

»Ove dvije se knjige prepliću, nadopunjuju, kao i ostatak Kopunovićeve stvaralaštva. Ono što je *Fajrunt* u prozi to je *Dok je svita* u poeziji. Imam dojam da su to isti ljudi, naš običan čovjek, iako u poeziji nema likova u pravom smislu te riječi. Knjiga se može promatrati iz dva plana. Prvi plan je vrijeme koje je prošlo, nestalo, i Mirko je uhvatio taj trenutak sjećanja. A drugi plan je da je to nešto što je vječno, ciklično, što se ponavlja. 'Kao da drukčije ne mož ni bit, jer se stalno sve ponavlja', navodi se u knjizi. Svijet koji se u knjizi javlja blizak je nama koji smo ovdje rođeni i koji ovdje živimo, čije su dide i pradi-de, kao u stihovima, doživjele neke od ovih sudbina. Ono što me kroz zbirku najviše nosi jest ritam života, magična cikličnost koja opija: od rođenja do rođenja, od *paradičke* do *paradičke* ili od risa do risa. Još jedna paralela s *Fajruntom* su ljudi koji i kada odu, nisu zapravo otišli«, rekla je Dulić Ševčić.

Po riječima Nevene Mlinko, *Dok je svita* topla je i nježna zbirka, koja nosi vjeru u ljudskost i suživot.

»Ovu Kopunovićevu zbirku, kao i druga njegova djela, doživjela sam u svjetlu: težak je život ali nada tinja, nikad se ne gasi. I naslov je odličan i kaže *dok je svita* – bit će nade, bit će dobro. Važan element njegove poezije je i priroda, to sam prvi put susrela u zbirci *Ljestve za panonsko nebo*. Čovjek nije iznad, gospodar, već je dio prirode, koji s tom prirodom suosjeća, živi u njenom ritmu. Prekrasne su slike i simbolika sunca, žita, suncokreta, priroda okupana u najzlatnijim bojama a u poeziji brojnim aliteracijama koje miluju ne samo uši nego i dušu. Velika inspiracija Mirku su tzv. mali ljudi koje prepoznamo ne

imenom i prezimenom, nego karakterom, u svima nama. Svaka poema ima svoju radnju, ali prozračnu i krhku, za koju se autor hvata kao za slamu da ne bi potonuo pod teretom snažnih emocija, misli, želja«, rekla je Mlinko zaključivši kako se »poviješću ne može osigurati budućnost, ali riječima se može osigurati povijest«.

Kopunović je kazao kako mu je dugo bila želja napisati knjigu pjesama na bunjevačkoj ikavici.

»Dugo sam se tu mučio i tražio, a na kraju sam je napisao brzo. Kasnije je uslijedilo uređivanje, milovanje«, rekao je on.

Kopunovićevu poeziju i prozu ovom su prigodom čitali **Zoltan Sič** i **Nevena Mlinko**.

Likovne vinjete

Povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović** govorio je o likovnoj opremi knjige *Dok je svita*, koju je, poput nekih ranijih, ilustrirao Kopunovićev prijatelj, hrvatski akademski slikar, podrijetlom iz Subotice, **Ivan Balažević**.

»Ove ilustracije su zapravo vinjete i rađene su kvalitetno, nisu 'štancane'. One nisu dopuna već plus tekstu. To su kompozicije s bunjevačkim motivima realizirane u maniri lirskog realizma. Ivan Balažević ove godine slavi 75. rođendan, te je i to prigoda da ga se podsjetimo«, kazao je Kopilović.

Moderatorica Katarina Čeliković kazala je kako je plan da se Književni salon održava jednom mjesečno te da će, osim o knjigama, biti riječi i o temama vezanim za književnu produkciju u scenu.

Pokretanje *Književnog salona* pozdravio je i koordinator nakladničke djelatnosti NIU *Hrvatska riječ* **Davor Bašić Palković** uz ocjenu da se u hrvatskoj zajednici godišnje objavi solidan broj naslova, ali da izostaje značajnija promocija tih knjiga.

H. R.

Godišnji koncert folklornog odjela HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta

Osamdeset plesača na sceni

U sklopu *Tavankutskog kulturnog lita* u subotu, 6. srpnja, održan je godišnji koncert folklornog odjela Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz Tavankuta. U punoj dvorani mjesnog Doma kulture svoje umijeće prikazalo je osamdeset

iz Subotice, a nastupila je i vokalna solistica **Iva Molnar** s pjesmom *Ne dam da mi moje gaze*.

»Najmlađa skupina predstavila se plesovima iz Slavonije i Banata, srednja bunjevačkim i plesovima iz Slavonije, dok se reprezentativna skupina predstavila vlaškim plesovima,

folklorša iz mlađe, srednje i reprezentativne skupine.

Voditelj reprezentativne skupine je **Darko Prčić**, srednje **Milica Tikvicki**, a mlađe **Sanda Benčik** i **Martina Žarić**. Folklorša je pratila tamburaška skupina Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*

plesovima kaštelanske narodne četvorke i bunjevačkim plesovima. Od koncerta do koncerta nam treba oko pola godine da pripremimo cjelovečernji koncert, budući da su nam probe dva puta tjedno i traju po dva sata. S mladima je danas teško raditi, nezainteresiranost je vrlo veliki problem.

Nisu interesantni stari plesovi, mladi više gravitiraju nekim modernijim plesovima koje kasnije mogu iskoristiti u izlascima. Međutim, naši folkloristi iz *Gupca* se i dalje trude sačuvati i njegovati stare plesove, privlače mlade svojim djelovanjem da ostanu u folkloru i time sačuvaju našu bunjevačku tradiciju za buduće generacije koje se tek trebaju uključiti», rekao je Darko Prčić.

Voditeljica mlađe grupe koja je podijeljena u dvije grupe, najmlađe i mlađe, Sanda Benčik kaže kako je raditi s tako malom djecom izazov, ali i uživanje gledati ih

kako se trude i kako svakom probom napreduju u svojim koreografijama.

»Ima raznih uzrasta, raznih karaktera, izazov je sve to sklopiti kako bi oni kao grupa izgledali kao cjelina, a da pritom koreografija bude izvedena kako treba. Trenutačno ima oko šesdeset djece, ali su podijeljeni u dvije skupine. Probe držimo jednom tjedno zbog drugih obveza koje djeca imaju u vidu drugih aktivnosti. Pokušavamo uskladiti sve, budući da djeca dolaze iz Donjeg i Gornjeg Tavankuta, Đurđina, Male Bosne i Mirgeša«, rekla je Benčik.

I. U.

Gostovanje na prestižnoj manifestaciji

Surčinci na Đakovačkim vezovima

Hrvatska čitaonica *Fischer* iz Surčina sudjelovala je na ovogodišnjoj, 58. smotri folklor *Đakovački vezovi*. Nošnjom i tamburašima, Surčinci su se predstavili u svečanoj povorci i na međunarodnoj smotri folkloru u Strossmayerovom parku, privukavši pozornost publike. Ukupno je nastupilo dvadesetak članova dobi od 11 do 80 godina.

»Ponosni smo što smo na tako velikoj i poznatoj manifestaciji koju prate Hrvati diljem svijeta mogli prikazati ono najvrjednije što trenutno imamo, a to su naši mladi tamburaši i narodne nošnje s bogatim vezom s nacionalnim motivima. Ženske narodne nošnje sastojale su se od jedne originalne nošnje s početka 20. stoljeća, narodnih nošnji rađenih u Subotici a dio su radile vezilje udruge članice Kreativne sekcije. Muške narodne nošnje su bile dvije originalne s početka 20. stoljeća i ostale šivene u posljednjih šest godina koje je šila članica naše udruge. Brižno smo pripremili naše nošnje i odabrali repertoar za nastup na obje pozornice. Reper-

toar pjesama odabran je tako da predstavimo kraj odakle dolazimo – Srijem. Naravno, dio repertora činile su i slavonske pjesme u čast domaćina. S tamburaškim orkestrom je nastupao vokalni solist **Petar Štampar** obučen u narodnu nošnju s početka 20. stoljeća na kojoj se posebno isticala bijela čipka na dugim bijelim gaćama koje je nosio preko crnih čizama. Kao za sve nastupe i ovom prigodom pletenice je isplela **Mara Aksentijević**. Zahvaljujemo se domaćinima u Đakovu i Središnjem državnom uredu na financijskoj potpori«, kaže predsjednica udruge **Katica Naglič**.

Za ovu manifestaciju Čitaonica je izradila suvenir koji će biti i simbol udruge do daljnjeg. Izgled suvenira predložila je voditeljica Kreativne sekcije **Veronika Živanović**. Suvenir je tambura izrađena od drveta na kojoj je na mjestu akustičnog otvora postavljen vez s motivom sa ženske narodne nošnje. Vez je uradila **Marica Volarić**, a tamburu od drveta izradio je **Vlada Pleša**. Na tamburi je zlatnim slovima ispisano ime udruge. Ovaj suvenir su u znak zahvalnosti i uspomene na ovaj nastup poklonili domaćinima.

H. R.

U znaku jubileja i radosti

Generalni vikar Subotičke biskupije i župnik u župi Marija Majka Crkve preč. **Željko Šipek** u rodnoj župi sv. Ilije u Bođanima proslavio je 7. srpnja misu zahvalnicu za 25 godina svećeništva.

Na početku misnog slavlja okupljenim vjernicima obratio se župnik vlč. **Goran Vilov** koji je pozdravio sve okupljene svećenike, kojih je bilo oko 40, te sve vjernike koji su došli skupa proslaviti srebrni jubilej preč. Šipeka.

U homiliji biskup Subotičke biskupije mons. **Franjo Fazekas** istaknuo je važnost svećeničkog poziva, jer taj poziv je poseban dar Duha Svetoga.

»Možemo slobodno reći to je Božji dar već od majčina krila. Tri su temeljne zadaće svećenika koje je sam Gospodin usadio: navješćivanje evanđelja – koje ispunjava čitav čovjekov ovozemaljski život od začeća pa do smrti; zadaća posvećivanja – Gospodin je odredio da se razvoj čovjeka od ređenja do umiranja prati vidljivim znakovima

jednice: župe sv. Juraj iz Vajske i rodne mu župe sv. Ilije iz Bođana. Misno slavlje animirao je župni zbor, a nakon svete mise slavlje je nastavljeno ispred crkve.

Na blagdan blažene Marije Propetog Isusa Petković, 9. srpnja, u subotičkoj župi sv. Roka proslavljen je blagdan suzaštitnice ove župe, a slavlje je bilo u znaku jubileja – 40 godina svećeništva i 30 godina službe u spomenutoj župi mons. dr. **Andrije Anišića**. Na početku misnog slavlja nazočne je pozdravio jubilarac i izrazio radost da je mogao i još može biti svećenik. Misno slavlje u zajedništvu sa svećenicima Subotičke biskupije i Beogradske nadbiskupije predvodio je pater **Marijan Steiner**, isusovac iz Zagreba, koji je na službi u Beogradu.

U prigodnoj homiliji pater Steiner podsjetio je okupljene na sjajni lik crkvene povijesti koji sjaji i danas. Blažena Marija Petković, kako je propovjednik istaknuo, jedina je utemeljiteljica redovničke družbe u hrvatskom narodu.

Foto: Zora Počuć

ili svetim sakramentima koji daju posebnu moć i milost u životu vjernika; zatim zadaća upravljanja – svećenik je poslan, pozvan da u određenoj zajednici, župi stvori vjerničko zajedništvo, da bdije nad poštovanjem Božjih i crkvenih zakona«, rekao je biskup, koji se ovom prigodom zahvalio preč. Šipeku na svemu što čini za Subotičku biskupiju.

Nakon popričesne molitve uslijedila je recitacija pučkog pjesnika **Josipa Dumendžića Meštra** koja je za ovu prigodu i za preč. Željka i napisana, potom su djeca iz HKU-a *Antun Sorgg* obučena u narodne nošnje izrecitala pjesmu *Veliki svećenik*. Na kraju misnoga slavlja mjesni župnik zahvalio se svima, a djeca odjevena u nošnju predala su jubilarcu dar u ime dvije župne za-

»Velika pobožnost i iskrena duhovnost Marije Petković donosi nam podatak da je već s 28 godina na rodnom otoku Korčuli, u mjestu Blato, osnovala družbu Kćeri milosrđa. 'Želim da moja zajednica bude gnijezdo Božanske ljubavi i Tko ljubi žrtvuje se radosnim srcem', dvije su rečenice koje postaju temelj novom redu. Blaženica je znala da kud god pošalje sestre da ih ne šalje ona nego Isus Gospodin. Zato je zapisala 'Isus je sve pripremio, jer ja nisam rekla nijednoj djevojci, nijednoj duši da me slijedi. Zato je ova družba Isusova. On ju je utemeljio i sve učinio', rekao je propovjednik i napomenuo kako je prva kuća družbe bila u rodnom mjestu, a druga u Subotici, te danas sestre Družbe Kćeri milosrđa obilježavaju 101 godinu djelovanja u ovome mjestu.

Tijekom propovijedi pater Steiner je istaknuo kako je zadatak svih nas učiniti ovaj svijet ljepšim i sretnijim:

»To je temeljno u kršćanstvu i jednostavno, a tako čudesno: biti obasut milosrđem Božjim i zračiti milosrđe Božje oko sebe. Biti ljubljen i ljubiti, biti pomilovan i pomilovati, biti oprošten i opraštati. Sve smo primili – sve dajmo. I u naše doba riječ milosrđa nije isprazna riječ, suvišna koju treba baciti u otpad starih, prošlih vremena. Ona ne smije biti izraz neke naše superiornosti, blagonaklonosti, paternalizma prema vjerniku, nego odsjev Božanskog milosrđa i ljubavi koja blista u Isusu Kristu«.

Spominjući se slavljenika, propovjednik je naglasio kako svećenik treba biti čovjek istine i morao bi biti čovjek radošti, a to je, kako je rekao, sigurno jedna od osobina slavljenika. Također, podsjetio je i na dosadašnje brojne službe mons. Anišića, ali kako je propovjednik naglasio »najveća i najvažnija služba

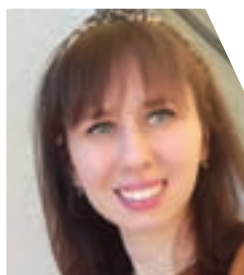

Foto: Radio Marija

koju voli je rad s ljudima i zato je kao župnik 30 godina ovdje«, te je u toj blizini s ljudima mogao prakticirati milosrđe ugledajući se i na duh sestara Kćeri milosrđa koje djeluju u ovoj župi.

Na slavlju su nazočili i predstavnici političkog i društvenog života, brojna rodbina, prijatelji, župljani, mladi u nošnji, a među najdražim gostima bila su i djeca, njih oko stotinu, s Ljetnog oratorija koji je u tijeku ovog tjedna. Slavlje je nastavljeno u dvorištu župe.

A. Š. i Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Isus šalje svoje učenike

U evanđeljima često čitamo kako Isus poučava svoje učenike, kako im tumači prisposode, kako ih vodi sa sobom dok čini čuda. Sva ta pouka priprema je za zadatak koji će uslijediti. Kao što škola priprema učenike za buduća zanimanja, tako u Isusovoj školi učenici bivaju pripremani za ono na što su pozvani. Isus ih jeste pozvao da ga nasljeduju, ali taj poziv imao je još jednu dimenziju, da oni jednom, kada dođe vrijeme, prošire krug onih koji nasljeduju Krista. Ove nedjelje Marko u svom evanđelju prenosi kako je Isus uputio svoje učenike da nakon primljene pouke krenu u izvršenje poslanja (usp. Mk 6,7-13).

Bez stvari i blago

Kada Isus počinje slati učenike u navještaj Radosne vijesti prva uputa je o onome što trebaju sa sobom ponijeti: »I zapovjedi im da na put ne nose ništa osim štapa: ni kruha, ni torbe, ni novaca o pojasu, nego da nose samo sandale i da ne oblače dviju haljina.« (Mk 6,8-9). Učenici idu na put u Božje ime, idu raditi za Božje kraljevstvo. A za Boga ne može raditi onaj koji u njega nema potpuno povjerenje. Isus učenike upućuje da na put ništa ne nose, čak ni ono najnužnije. Nije to da bi im put bio što teži, nego je takav polazak na put znak potpune oslonjenosti na Boga. Isus im je puno puta govorio kako se Bog brine za čovjeka, govorio je kako onaj koji vjeruje nema razloga za brige. I dok je govorio, oni su to razumjeli. A sada je trebalo provjeriti vjeruju li u to. Krenuti na put bez najosnovnijeg, osobito u ono vrijeme, značilo je bezgranično pouzdanje u Gospodina. Isto tako, onaj tko s ljubavlju čini nešto za Boga, može se nadati i vjerovati da će se Bog pobrinuti za njega u njegovom djelu.

Naravno, nije poruka ovoga odlomka biti neodgovoran i nemaran,

očekivati da će se Bog brinuti onda kada smo nepripremljeni za nešto iz svoje lijenosti. Smisao ove apostolske »nepripremljenosti« je potpuna oslonjenost na Boga, pouzdanje koje treba imati svaki vjernik, svaki onaj koji nasljeduje Krista.

»Ako vas gdje ne prime te vas ne poslušaju, iziđite odande i otesite prah ispod svojih nogu njima za svjedočanstvo.« (Mk 6,11). Dešavalo se i Isusu, a pogotovo poslije učenici, da ljudi odbijaju Radosnu vijest, da ne žele ne samo prihvatiti, nego nekad čak ni slušati je. Ali u takvim situacijama navjestitelj treba ostati blag i smiren, ne smije dopustiti da ga ponašanje onih kojima se obraća učini lošim svjedokom Evanđelja. Jer, ponašanje navjestitelja također je svjedočanstvo. A sadašnje odbijanje ne znači da će ti slušatelji ostati pri prvoj reakciji. Sve što su čuli i vidjeli, možda će u budućnosti u njima probuditi želju za traženjem Boga.

Mi smo navjestitelji

Isus šalje i sve nas da naviještamo Evanđelje po svijetu, ali ne oslonjeni na svoje snage i prepuni brige kako ćemo. Navjestitelji možemo biti, isto kao nekad Dvanaestorica, samo ako smo potpuno predani u ruke Božje. Možemo li biti navjestitelji nečega u što u potpunosti ne vjerujemo? Snaga našeg navještaja dolazi iz veličine naše vjere. Dakle, treba se samo odvažiti svjedočiti, razotkriti svoju vjeru pred svijetom, ne biti neki skroviti kršćanin. To je poput avanture u koju se treba upustiti, bez kalkulacije i previše vaganja, nego potpuno oslonjeni na Boga, koji nas šalje. I nailazit ćemo na neugodne ljude, proživljavat ćemo neugodne situacije, ali uvijek moramo ostati blagi i puni ljubavi za one koji naš navještaj ne prihvaćaju. Mi smo apostoli ovoga vremena, po nama Evanđelje treba doći do nekih srdaca.

Obitelj Grge Kujundžića

Ostavili iza sebe brojne potomke

Etela Kujundžić iz okolice Subotice žena je koja je rodila petnaestero djece, od kojih je četvero umrlo nakon rođenja, te odgojila još četvero koje je muž Grgo donio iz prvoga braka

Grgo (1916. – 1983.) i **Etela** (1924. – 2005.) **Kujundžić** iz okolice Subotice vjenčali su se poslije nekoliko tjedana poznanstva 1947. nakon što je Grgina prva žena **Kata** umrla od tuberkuloze u 29. godini. Iz prvoga braka Grgo je imao **Janju**, **Jelisavetu** (udana **Kujundžić**), **Dominiku** (udana **Piuković**) i **Grgu** te još troje djece koji su umrli nakon rođenja.

Etela je prihvatila tu djecu kao svoju te ubrzo i sama ostala trudna. Najprije je rodila **Mariću** koja je živjela sedam godina, potom **Krešimira**, **Anicu** (udana **Kujundžić**), **Stipana**, **Julijanu** (udana **Ostrogonać**), potom je troje djece zaredom umrlo, zatim se rodio **Antun**, **Marija** (udana **Lukač**), **Josip**, **Gabriel**, **Lojzija**, **Slavica** (udana **Skenderović**) te **Tomica**. Razlika između najstarijeg i najmlađeg djeteta koje su odgajali bila je 30 godina, a između prvog i posljednjeg koje je Etela rodila 18.

Unatoč iscrpljujućem i teškom životu na salašu, Etela je doživjela 81 godinu. Umrli je okrijepljena sakramentima, na uskršno jutro, a njezini bližnji kažu da je živjela život skroman i ponizan do samoga kraja. Grgo je umro sa 67 godina, djeca kažu također okrijepljen sakramentima.

godišnje – na organiziranim skupovima ili se vide na obiteljskim slavljinama na kojima se svi međusobno poštivaju.

Kako kaže Etelina i Grgina kćerka **Slavica**, tom zajedništvu su ih učili roditelji još za života jer su ih i oni uvijek okupljali.

»Na očev imendan 12. ožujka i na Materice je bilo obvezno da se vidimo. Naravno, posjećivali smo roditelje i

Grgo i Etela Kujundžić u svom salašu s djecom u Maloj Bosni 1964.

Salaš u Maloj Bosni

Od navedene djece živo je još trinaest. Osim najstarije Janje i svećenika Josipa, svi su se vjenčali i imaju potomstvo. Računajući i snahe i zetove, potomci ovog bračnog para danas broje 169 osoba od kojih je 36 unučadi, 67 praunučadi i 8 šukunučadi.

Gotovo svi oni žive u Subotici te doprinose brojnosti Kujundžićana koji su u Subotici jedno od najbrojnijih prezimena. Iako ih ima puno, okupljaju se nekoliko puta

na velike blagdane. Nakon očeve smrti mama je nastavila tu tradiciju«, kaže **Slavica**.

Obitelj Kujundžić živjela je na salašu u Maloj Bosni u Kujundžićevom šoru. U salašu nitko ne živi već nekoliko desetljeća, ali je i dalje u životu i u vlasništvu obitelji.

»Imali smo mali salaš, a '59. se pravio veliki. Uvijek je bila gužva kod nas, ali zbog velikog raspona u godinama nikad nismo svi živjeli zajedno. Na primjer, sestra **Jelisaveta** je otišla iz kuće jer se udala '60., a ja sam se rodila '64.«, priča **Slavica**.

Za mladomisnika

Bogu hvala, a naša je dika,
što mi imamo mladomisnika.
O Isuse to je nama drago,
svećenici to je naše blago.
Bog se daje u hostiji puku,
a to preko svećeničkih ruku.
Kada ne bi svećenika bilo,
ko bi nama davao Sveto Tilo.
Sluge Božje ne triba nam korit,
već se za njih triba Bogu molit.
Daj nam Bože dobrih svećenika,
s njima ćemo hvalit te dovijeka.

Etela Kujundžić, spjevala povodom
mlade mise svoga sina Josipa 1990.

Iako su bili daleko najbrojnija obitelj u široj okolici, Slavica kaže kako nikada nisu bili slocijalni slučaj i nikada nisu bili gladni. Naprotiv, ističe kako su roditelji jednom za godinu i pol dana napravili čak četvere svatove!

»Bog nam je uvijek providao. Imali smo jako sposobnog oca i vrijednu majku, ali i svi smo puno radili. Bavili smo se poljoprivredom i imali smo puno krava i svinja koje smo čuvali još kao djeca. Naročito su puno radili najstariji, na primjer sestra Janja je svako jutro muzila krave i biciklom nosila mlijeko u grad. Naučili su nas roditelji raditi i pomagati se međusobno«, kaže Slavica.

»Triba puno radit, al i molit«

Za oca kaže da je bio visok, markantan, pošten, vrijedan i veoma strog, a za majku da je bila »mama ko mama: blaga i uvijek uz oca i podložna mu«.

»Mama je jako rano ustajala, a kasno legala. Nedjeljom kad smo svi bili slobodni, mama je zakuhavala pogaču, uvijek nešto pekla... Sjećam je se kako žari peč, peče pogaču u velikim tepsijama, pere rublje na pralji kraj bunara. Kad je došlo vrijeme kopanja kukuruza, ona je uvijek s nama djecom išla. Nastavi ručak i s nama na njivu. Teško joj je bilo jer je sve to radila trudna, iz godine u godinu«, kaže kćerka Slavica.

Za svoje roditelje Slavica kaže kako su i pored puno posla i djece uvijek nalazili vremena za Boga. Kršćanski život Etela i Grgo prenijeli su i na svoje potomke.

»Uvijek su nam govorili: 'Triba puno radit, al i molit'. Otac je bio trećoredac kod franjevaca, što je također postala i mama nakon što se udala. Išli su

jednom mjesečno na sastanke u franjevačku crkvu, a s nama djecom svaku nedjelju na misu. Puno su i molili s nama, mama naročito. Prije jela i prije spavanja molitva je bila obavezna. Mama je posebno molila razne devetnice, koje je pred kraj života molila i noću ako ne bi stigla po danu. Znala je i postiti cijelu korizmu na kruhu, vodi i još nešto malo hrane. Na salašu smo imali svete slike, a kasnije je mama imala i veliki Gospin kip pokraj kojega je uvijek moralo biti cvijeća. Jako velika radost i ponos naše obitelji, naročito majke je što imamo i jednog svećenika među nama, vlč. Josipa koji je zaređen za svećenika Subotičke biskupije 1990., i sada je župnik u Sonti.«

J. D. B.

Etela sa svom djecom 2001.

Donji red s lijeva na desno: Marija, Jelisaveta, Dominika, Slavica, Julijana, majka Etela, Anica i Janja.

Gornji red s lijeva na desno: Gabriel, Stipan, Tomica, Grgo, Josip, Lojzija, Krešimir i Antun.

**HBKUD "LEMEŠ" SVETOZAR MILETIĆ
ORGANIZUJE MANIFESTACIJU**

Četvrtak:

**11.07.2024. u 09:00 sati
Likovna kolonija "CroArt"**

Nedjelja:

**14.07.2024. u 11:00 sati
Svečana sveta misa zahvalnica
u crkvi Rođenja BDM**

Sponzori manifestacije:

**Središnji državni ured za Hrvate izvan R. Hrvatske
Hrvatsko nacionalno vijeće u R.Srbiji**

Koncert

Tamburaškog odjela

HKPD "Matija Gubec"

17. 7. 2024.

Dom Kulture

20h

Donji Tavankut

Ljetna škola hrvatskog jezika, kulture i duhovnosti na Cresu

Sedam dana zabave, duhovnosti, druženja...

Ljetna škola hrvatskog jezika, kulture i duhovnosti na otoku Cresu održana je od 26. lipnja do 3. srpnja, a obuhvatila je učenike viših razreda osnovne škole i učenike srednjih škola, te nekoliko obitelji čija djeca pohađaju cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku.

Sedam dana bili su ispunjeni zajedništvom, druženjem, prijateljstvom, radionicama... Ono što ovu Ljetnu školu čini posebnom jeste duhovnost. Tako je svakoga dana slavljena sveta misa, koju je predvodio gvardijan subotičkog samostana fra **Ivan Miklenić**, a mise je s mladima glazbeno animirao **Filip Čeliković**. Uz duhovnost, tijekom sedam dana, po riječima dopredsjednice Udruge **Naša djeca Ninoslave Pirša** svakodnevno su održavane i radionice, tjelovježba i sportske aktivnosti, a nije izostalo niti kupanje, druženje, zabava...

»Kako bi boravak na Cresu bio još zanimljiviji, organizirali smo i jednodnevni izlet u Mali Lošinj, gdje smo obišli Muzej **Apoksiomena**, koji predstavlja jedinstvenu arheološko-arhitektonsku kulturnu instituciju koja je posvećena jednom eksponatu, odnosno brončanom kipu mladog atleta Apoksiomena koji je pronađen na morskoj dubini od 45 metara kraj otoka Lošinja. Ovaj grčki brončani kip datira iz II. ili I. stoljeća prije Krista. Istoga dana posjetili smo i aquapark **Čikat**, koji nudi mnoštvo zabave za djecu i mlade, a sve to obišli smo zahvaljujući potpori Grada Malog Lošinja«, kaže Pirša.

Ono što je osnovni cilj ovih ljetnih škola jeste upoznavanje djece i mladih sa svojom matičnom domovinom i usavršavanje hrvatskog jezika te jačanje zajedništva.

»Već sam više godina išao na Cres, no ova godina mi je najbolja do sad. Organizacija je bila odlična, društvo također, što je nama mladima i bitno, a i duhovni

nagovori fra Ivana su bili zanimljivi. Sve je nekako teklo po planu i mogu reći da sam puno lijepih uspomena i trenutaka ponio kući s Cresa«, kaže **Jakov Kujundžić**, a njegovom mišljenju pridružuje se i **Lea Molnar** koja kaže: »Četvrti puta sam bila na Cresu, na Ljetnoj školi i svake godine mi bude sve bolje. Društvo je bilo odlično i svi smo se dobro slagali i skupa družili. Imali smo i odlične voditelje (**Željku**, Filipa i **Iris**), koji su bili puni razumijevanja prema nama. A kad je dobro, onda brzo i prođe, tako da već čekam sljedeću godinu da sklapamo nova prijateljstva i uživamo«.

Svi sudionici Ljetne škole po povratku su posjetili i svetište Gospe Trsatske na Trsatu, gdje su imali svetu misu, te priliku obići svetište i vidjeti brojne zanimljivosti, od darovne sobe, do najljepše blagovaonice u Hrvatskoj, te franjevačkog muzeja, a sa sobom su ponijeli svojim obiteljima i domovima i blagoslov Nebeske Majke.

Održavanje ovogodišnje Ljetne škole pomogli su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Grad Mali Lošinj, Hrvatska katolička misija župa blaženi Alojzije Stepinac Salzburg, HNV i pojedinci.

H. R.

Počele prijave za XVII. Etnokamp

Disnotor i prelo
Disnotorski
opet stigli dani
stegla zima
isto ko i lani.

Snig se bili
a severac duva
šiba odžak
koji salaš čuva.

Nit je zima, a i kad jeste nisu više tako hladne zime,
al to nije razlog da se u ovogodišnjem 17. Etnokampu
Hrvatske čitaonice ne prisjetimo kako je to nekad bilo
kad su bili disnotori i prela.

Pod odžakom
vrljike su pune
divenica
kogod guste šume.

I prisolje
privodi se kraju,
svi s radošću
večeru čekaju.

U peći se
krumpirača peče,
stiže eto –
disnotorsko veče.
(Nedeljka A. Šarčević: *Disnotor i prelo*)

Kako godišnje doba nije prepreka da u Etnokampu bude neka zimska tema, ne propustite ovu jedinstvenu priliku i prijavite se na ovogodišnji Etnokamp Hrvatske čitaonice koji će biti održan od 12. do 16. kolovoza u Domu DSHV-a u Subotici. Bit će zabavno, edukativno i za pamćenje, a najavljuju i neka iznenađenja. Tko zna, možda se okušate u nekom od poslova na disnotoru ili prelu. Stoga, osigurajte sebi mjesto na vrijeme jer je broj polaznika ograničen. Prijave se primaju do popunjenja predviđenog broja, odnosno do 2. kolovoza, putem telefona, vibera ili whats up-a: 069-101-70-90 ili na e-mail: bernadica@gmail.com. Etnokamp je namijenjen učenicima osnovnoškolske dobi, a cijena petodnevno aranžmana je svega 1.200 dinara i ako netko nije u mogućnosti platiti ovaj iznos to svakako nije prepreka za sudjelovanje u etnokampu.

Vidimo se!

B. I.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Milica Šarčević**

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matija Gubec*, Tavankut – 1. a razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: nemam

VOLIM: igrati se s prijateljima

NE VOLIM: rižu u mlijeku

U SLOBODNO VRIJEME: čuvam malu sestru

NAJ PREDMET: likovna kultura

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: frizerka

Too Optika

DR. TOOT

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobozadni plug (14 cola) obroč *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdrašteno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više.
Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25
Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem njivu u Mišićevu površine 2 katastarska jutra, 14.000 eura. Informacije na telefon 064/300 76 14.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

GRAD SUBOTICA GRADSKA UPRAVA TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

Sukladno članku 45a. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21 i 62/23)

oglašava RANI JAVNI UVID POVODOM IZRADE PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA FORMIRANJE I RAZGRANIČENJE SPORTSKO-REKREATIVNIH KOMPLEKSA JAVNE I OSTALE NAMJENE U MZ »DUDOVA ŠUMA«

Odluka o izradi navedenog plana objavljena je u *Službenom listu Grada Subotice*, broj 8/2024.

Rani javni uvid bit će održan u trajanju od 15 dana, od 15. do 29. srpnja 2024. godine, radnim danima od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204., a može se pogledati i na službenoj internetskoj stranici Grada Subotica www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Tajništvo za građevinarstvo, kao nositelj izrade navedenog plana, organizira rani javni uvid u cilju upoznavanja javnosti s općim ciljevima i svrhom izrade navedenog plana, mogućim rješenjima za razvoj prostornih cjelina, mogućim rješenjima za urbanu obnovu, kao i efektima planiranja.

Pravne i fizičke osobe mogu dostaviti primjedbe i sugestije u pisanoj formi Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 15. do 29. srpnja 2024. godine.

Primjedbe i sugestije pravnih i fizičkih osoba koje evidentira nositelj izrade mogu utjecati na planska rješenja.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 16. 7. 2024.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

90. Dužionica

19.7.2024. Književna večer

(početak u 20 sati)

- predstavljanje bandaša i bandašice

- KD »Ivan Antunović«

- UBH »Dužijanica«, Subotica

21.7.2024. proslava Dužionice

- okupljanje sudionika u

Hrvatskom domu u 8,30 sati

- misa u crkvi sv. Trojstva u 10 sati

- predaja kruha gradonačelniku u 12 sati

- risarski ručak u 13 sati

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga razvoja
i fondova Europske unije

REPUBLIKA SRBIJA
AUTONOMNA POKRAJINA VOJVODINA
Покрајинска влада

Bliži se završnica EP-a u nogometu

Velikani u polufinalu

Slabi nastup *vatrenih* na tekućem Europskom nogometnom prvenstvu već polagano pada u zaborav, ali ovoga tjedna je na programu završni – polufinalni i finalni dio smotre najboljih reprezentacija Staroga kontinenta. Mjesto među četvero najboljih izborili su Španjolska i Francuska (prvi polufinalni par), te Engleska i Nizozemska (drugo polufinale).

Hrvatska

Sada, kada sve sagledamo na određenoj vremenskoj distanci dobro sređenih dojmova, ostaje još veća žal za propuštenom prilikom tijekom igranja u skupini. Objektivno, Španjolska je bila najbolja što potvrđuje i plasman u polufinale, ali susreti protiv Albanije i Italije, u kojima su primljeni golovi u posljednjim trenucima (95' i 98'), pokazali su kako momčad **Zlatka Dalića** nije definitivno rekla svoju posljednju riječ. Istina, bilo je vrlo slabih razdoblja u igri, prije svega prvo poluvrijeme protiv *furije* i jedan dio susreta protiv Albanije, ali nemojmo zaboraviti odličnu partiju

protiv Italije (branitelja naslova prvaka Europe) koja nažalost nije, na koncu, krunisana željenim rezultatom. Ovaj Euro 2024. pokazao je kako Hrvatska i dalje ima potencijala, uz nužne rekonstrukcije u momčadi, te da budućnost ne treba biti previše zabrinuta. »Senatori« će polagano u zasluženu mirovinu i treba im odati adekvatnu počast za sve što su doprinijeli u veličanstvenoj prošlosti velikih rezultata na SP-ima u Rusiji i Kataru, no život – budućnost ide dalje, baš kao što slijede nova velika natjecanja – Liga nacija, predstojeće kvalifikacije za SP u SAD-u, Kanadi i Meksiku. Izbornik ima širok kadar, neka imena su se već sama nametnula u susretima na EP-u i na njemu je da skroji novu momčad koja će nastaviti uspješnu »vatreanu trasu«.

Euro 2024.

Iako će mnogi gledatelji komentirati kako prikazani nogomet na EP-u i nije baš po ukusu ljubitelja onoga pravoga beskompromisnog u kome se igra za gol više a ne po svaku cijenu sačuvati vlastita vrata, ipak se može kazati kako je i ova velika sportska manifestacija donijela nečega dobrog a i novoga. Ponajprije, afirmirala je definitivno nekoliko novih zvijezda kojima zasigurno pripada nogometna budućnost – **Belingham** (Engleska), **Jamal, Williams** (Španjolska),

Foto: FRIEDEMANN VOGEL

Gakpo (Nizozemska), **Saliba, Camavinga** (Francuska), **Leao** (Portugal), **Wirtz** (Njemačka) i njihovo vrijeme neumitno nastupa na najvećoj sceni. Potom tekući Euro 2024. pokazao je kako se sve više smanjuje (doslovno) razlika između tzv. malih i velikih momčadi. Odličan dojam ostavilo je nekoliko reprezentacija iz drugog plana, prije svih

Šampionski kvartet

Sudionici polufinala EP-a u svojim vitrinama imaju brojne naslove svjetskih i europskih šampiona: Engleska (SP 1966.), Španjolska (SP 2010., EP 1964., 2008., 2012.), Francuska (SP 1998., 2018., EP 1984., 2000.) i Nizozemska (EP 1988.).

Foto: MOHAMED MESSARA

Slovenija, Slovačka, Gruzija, Rumunjska i Austrija koje su uz malo više sportske sreće mogle napraviti i znatno veći rezultat od prolaska skupine. Konačno, svi susreti su na ovom prvenstvu krajnje neizvjesni i samo je nekoliko susreta proteklo bez dramatične završnice, a najbolji dokaz ove tvrdnje ogleda se u činjenici kako su čak tri

od četiri susreta četvrtfinala otišla u produžetke i dodatnih 30 minuta igre. A vidjeli smo i dvije penal drame (Engleska – Švicarska, Francuska – Portugal). Sve u svemu, kada budete čitali ovaj tekst znat ćemo i pobjednike polufinalnih duela i sudionike velikog finala u nedjelju, 14. srpnja. Bilo tko to bio, čini se ipak kako će to biti zaslužno...

D. P.

KOŠARKA

Hrvatska nije uspjela

Porazom od Grčke (69:80) u finalu kvalifikacijskog turnira igranog u Ateni muška košarkaška reprezentacija Hrvatske nije se uspjela plasirati na olimpijski turnir u Parizu. Pobjedama protiv Slovenije (skupina) i Dominikanske Republike u polufinalu momčad izbornika **Josipa Sesara**, koji su predvodili NBA igrači **Ivica Zubac** i **Dario Šarić**, te **Mario Hezonja**, igrač *Real Madrida*, izborili su posljednji, odlučujući susret protiv domaćina. Ipak, Grčka, predvođena NBA zvijezdom **Giannisom Antetokounmpom**, bila je prejaka, ali ostaje nada kako bi ovaj turnir mogao značiti konačni povratak Hrvatske na veliku košarkašku scenu.

POGLED S TRIBINA

CRO Wimbledon

U prošlom *Pogledu* najavili smo najpoznatiji svjetski teniski turnir – Wimbledon i popisali sve hrvatske tenisače i tenisačice koji će nastupiti u All England tennis and Croquet Clubu. Objektivno gledano, spram tekućih rezultata, izuzev možda u igri muških parova, nije se očekivao neki spektakularniji doseg. Ali... Najbolja hrvatska tenisačica današnjice, Osječanka **Donna Vekić** na ovom Wimbledonu igra svoj najbolji tenis na travi ikada. U prvom kolu bila je bolja od Kineskinje **Xiy** (3:6, 6:3, 6:4), u drugom od Ruskinje **Andreeve** (6:2, 6:3), u trećem kolu slavila je protiv Ukrajinke **Yastremske** (7:6, 6:7, 6:1), da bi u osmini finala bila bolja od Španjolke **Badosa** (6:2, 1:6, 6:4) i prvi puta se uspjela plasirati u četvrtfinale turnira nad turnirima. Da cijela stvar bude još dodatno zanimljivija protivnica na putu njezinog prvog polufinala na Grand Slam turnirima bit će joj Novozelandska **Lulu Sun**, čiji je otac Hrvat (mater Kineskinja), a njezino rođeno prezime

je **Radovčić**. Hrvatska će tako, neovisno o rezultatu četvrtfinalnog duela Vekić – Sun, imati »predstavnicu« u polufinalu Wimbledonu 2024. Podsjetimo, najveći uspjeh hrvatskog ženskog tenisa na GS turnirima ostvarila je **Iva Majoli** kada je 1997. godine osvojila Roland Garros.

D. P.

Foto: NEIL HALL/EPA

Umotvorine

- * Koji puno diže nos, taj će skoro ići bos.
- * Čuvaj se bijesa mirnog čovjeka.
- * Ljudi su gusto posijani ali rijetko niču.

Vicevi, šale...

Razgovaraju dvije bake:

- Ja ti, moja Maro, patim od meningitisa.
- Ma pusti tog Grka, nađi nekog našeg čovjeka.

- Što piješ?
- Ne smijem samo gazirano, pijem neke lijekove, grlo me boli.
- Rakija?
- Može!

Mudrolije

- * Teže je prikriti osjećanja koja imamo nego glumiti ona koja nemamo.
- * Iskustvo nema etičkih vrijednosti; ono je samo ime kojim su ljudi nazvali svoje greške.
- * Nasilje može biti sakriveno jedino lažima, a laž se može održati samo nasiljem.

Vremeplov – iz naše arhive

Takmičenje risara, 2013.

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova) Otelio se

Bila jedna blagoslovljena kuća – dice u njoj koliko očeš. U tom nije bilo nevolje jel su dica zdrava ko tuckovi, a kad poodrastu poso se vaća za nji. E, al u svakom žitu ima i kukolja i tako se i tu jedan izmetnio. Svako dite sisa dok mu je vrime, al ovom nikad dosta. Lin je i žvakat i kad ga je mater odbila od sise, a on pod krave. Nasisa se, zavuče se digod i spava ko mačak. Porasto je već, ta pravi momak za ženidbu, a on još uvek tako. Nije to bilo na diku njegovima ni dok je bio mali, al je sad i ta nevolja da on posisa sve mliko od krava i čeljadima ne ostane ni kapi zarad lika. Sisa, ne radi ništa, pa se ugojio da bi bio zdravo koristan, samo da je kojom srićom bio krmče.

Svituju ga, al njemu ne pomaže ništa osim kuge jel prike smrti. Od silnog mlika trbu mu se naduo da jedva vidi od njega kud koraca. Šta će s njim kad ništa ne pomaže već mu otac jedared zapriti:

– Sinko, ako se ne maniš za vrimenta, znaš li ti da ćeš se oteliti? Vidiš koliki ti je već trbu!

– Pa nek! – on je samo odmanio.

Kad ne pomaže ni svit ni zastrašivanje, šta će otac već će ga oti-rat u svit. Siroma čovik se poplašio da će mu se ovako još zapravo raspuknit. Misle, kad ode u svit, omršaviće jel nije vridan sebi kruva zaradit.

Momak ode i prvo več se ište na konak u jedan salaš. Ljudi ga pušte u košaru, a njemu to baš i triba. Ne traži on sobu kad su krave u košari. Ne da bi se isko u sobu nego ne ište ni večeru, već kako su čeljad izmakla, a on za vime. Kad se onda nasiso, samo se izvalio i opružio na slami koliko je dugačak. Linčina spava, ta ne bi se razbudio da mu se salaš ruši nad glavom.

A te noći jedna krava se otelila, al tako nesrićno da je uginila. Ljudi nisu znali šta bi. Imali su doduše drugu kravu, al se ta zdravo vućala. Sklonili su je iz košare da ne ubije tele, al šta će s njim kad mu je mater uginila?! Dotle su gatali dok nisu nagatali da ga metnu nuz momka. Ko vele, nuz tako debelog gosta teletu će bar bit vruće, a ujutru će već vidit šta će s njim.

Lini momak ni ne klapi šta se te noći događalo dok je on spavo, al kad se u zoru trgo iza sna, a tele ga liže po rukama. Tele ko tele, šta ono zna. Vidi, živ stvor nuz njega, pa ga liže. Al kad je onaj to vidio, a još i to da u košari nema krava, skočio je kako još u životu nije. Ode linčina ko da ga nikad nije ni bilo u toj košari. I kad se jedared zauko, tako je koraco do kuće da mu je trbu splasnio bolje neg probušeni mijur.

– Otkud tebe već kući?! – čeljad stala u čudu kad su ga vidili kako je već drugi dan osvanio u avliji.

– Al bar da nisam ni odlazio! – on oma udario u plač i u tužbu.

– Ta koja nevolja te je uvatila?

– Zar ne vidite kako mi je trbu splasnio? – on samo plače.

Kad je otac to vidio, znao je da se njegov lini sin digod dobro opeko, pa će se našalit:

– Sinko, da se ti nisi već otelio?

– Jesam, bačo, – on je samo zajico. – Jesam, al nemojte nikom kazat, a ja nikad više mliko neću uzet u usta. Nikad više, samo me nemojte iznet svitu na glas.

Otac bi se smijo na sva usta kad je to čuo, a još kad mu je sin ispri-povido kako se to dogodilo. Smijo bi se, al se napravio ozbiljan i kaže:

– Vidiš, vidiš, sinko, da se nisi otelio, ti se ne bi opametio još ni sad. Nije ti dao taj veliki trbu.

Al sad mu nije dugo pripovido već ga uzo za uši i na poso. Momak oće drage volje i još veli:

– Al bar da nisam išo od kuće. Tako bi se tu otelio, pa bi imali bar tu hasnu od tog što sam popio to silno mliko. A ovako sam od teške sramote ostavio tamo još i tele, i to u salašu di sam se svega jedared nasiso!

Pričao Marko Vojnić Purčar
Hrvatske narodne pripovjetke, 1953.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Kako i zašto?

Evo noćaske baš i nisam mlogo spavo. Privrto se po krevetu, privrće se ova moja pored mene. Taman mislim evo sa' ću trenit kad mi ona komi laktem. Kroz glavu mi svašta prolazi. Kad se bolje prošudiram, dođem dotle da j' stvano došlo vrime kako ni zamislit nisam mogo. Kako b' reko, došlo da j' bolje umrit neg žvit. Možda j' to sam mene tako jer kad proživis jedan vik ne glediš na svit ko svi. Cigurno možeš sve mal bolje izmirit. Možda mladima i ni do ovakog študiranja, al vidiće kad poživu jedan vik šta će onda kazat. Ja ću još malo pa na 'naj svit, al oni što će ostat kako vidim i ne piše im se dobro. Jel mi se priviđa, al danaske se sam divani od ratova. Sami ratovi, danaske vamo pa su oma sutra tamo a bome priksutra možu osvanit i kod nas. U poslidnje vrime na televiziji malo šta mož dobroga vidit i čut. Jel se izbira digod kaka vlasti jel rat, ako nije sa' će. Ne b' to bilo zlo tako veliko jel i prija j' bilo ratova, al bome ovo su nikaki drugojačiji ratovi. Dragi Bog vala jedini zna kako i zašto se ratuje. Jedanput študiram pa sve razumim, a mal potli baš ništa ne razumim. Ope' ako nisu ratovi, onda su nikake bolesti, saradže što se mal-mal pojavu. Što saradže to saradže, al zamislite da u 'vo vrime za nje nema lika. Za njima ostane mrtvi ko iza rata pa i više. Sve se mislim, a skoro da j' sramota i kazat da već virujem, da i nje kako čeljade izmisli. Već i tako divanu jedni onako između redova da nas na svitu ima već priviše pa nas triba proridat. Pomoljim se pa se ope' u sebe priupitam kako i zašto j' dragi Bog dopušće da nas prvo toliko bude pa onda dopušće da se poratimo jel pofalimo od saradža pa da nas bude manje. Bože, oprosti na ovakom študiranju, al ko da sotona štagod odviše gadno zakuvava i sprima. Ne smijem ni pomislit da on priuzme vlast. Ne čekam da se unuk Marin ni smisti redovno počinjem: »Jel, Mame, šta ti misliš kako i zašto sade toliko ratovi u svitu? Kako to da se kaže da j' sade svit mudriji neg prija, a opet se ljudi ubiju? A što to već onda i te saradže što mal-mal haru po svitu? Kako i zašto svit, makar oni bogati i mudri ne du novce za likove već daju kako vidim mlogo više na oružje? Ta mlogo se više daje za oružje neg za likove za izličit. Kako i zašto dragi Bog ne da da se izmisli lika protiv rata i likove protiv veliki saradža?«. »E, dida, dida, i Vi znate naštudirat šta ćete pitat. S vama uvik veliko mudrovanje. Eto, dida, sade mi spalo napamet kako j' jedan davno reko pa još i zapiso kako ako očeš štagod napraviti, uspit u čemugod, onda moraš odredit čim ćeš to napraviti. Njemu pripisvu da je reko da ono što misliš napraviti ako j' rad dobrog možeš napraviti s čim god očeš. E, sade vidite zašto i kako rat i saradža. Tu se vala onda sotona umišo pa nam podmistio rat i saradže. Od rata i bolesti umrit, vala misli da š njima mož najlakše to napraviti. Al to j' sotonina politika za cili svit. Kako ste rekli: mal vamo, mal tamo pa odjedanput i svagdi. I vala neće bit kraj svita dida, možda neće danaske al sutra jel priksutra ko zna. Al kako i zašto i oče I uspit sotona, e to, dida, vala sam dragi Bog zna a moždak je tu i do nas. Cigurno j' dragi Bog do da se i mi pitamo kako i zašto sam čeljad na zdrave oče to ne vidu«, Marin će. Gledim, slušam pa ću u sebe: »Pusto ti mene što takog pametnog unuka imam. Kako i zašto j' tako ispalo vala sam dragi Bog zna«.

U NEKOLIKO SLIKA

Izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan RH

Punjena patka

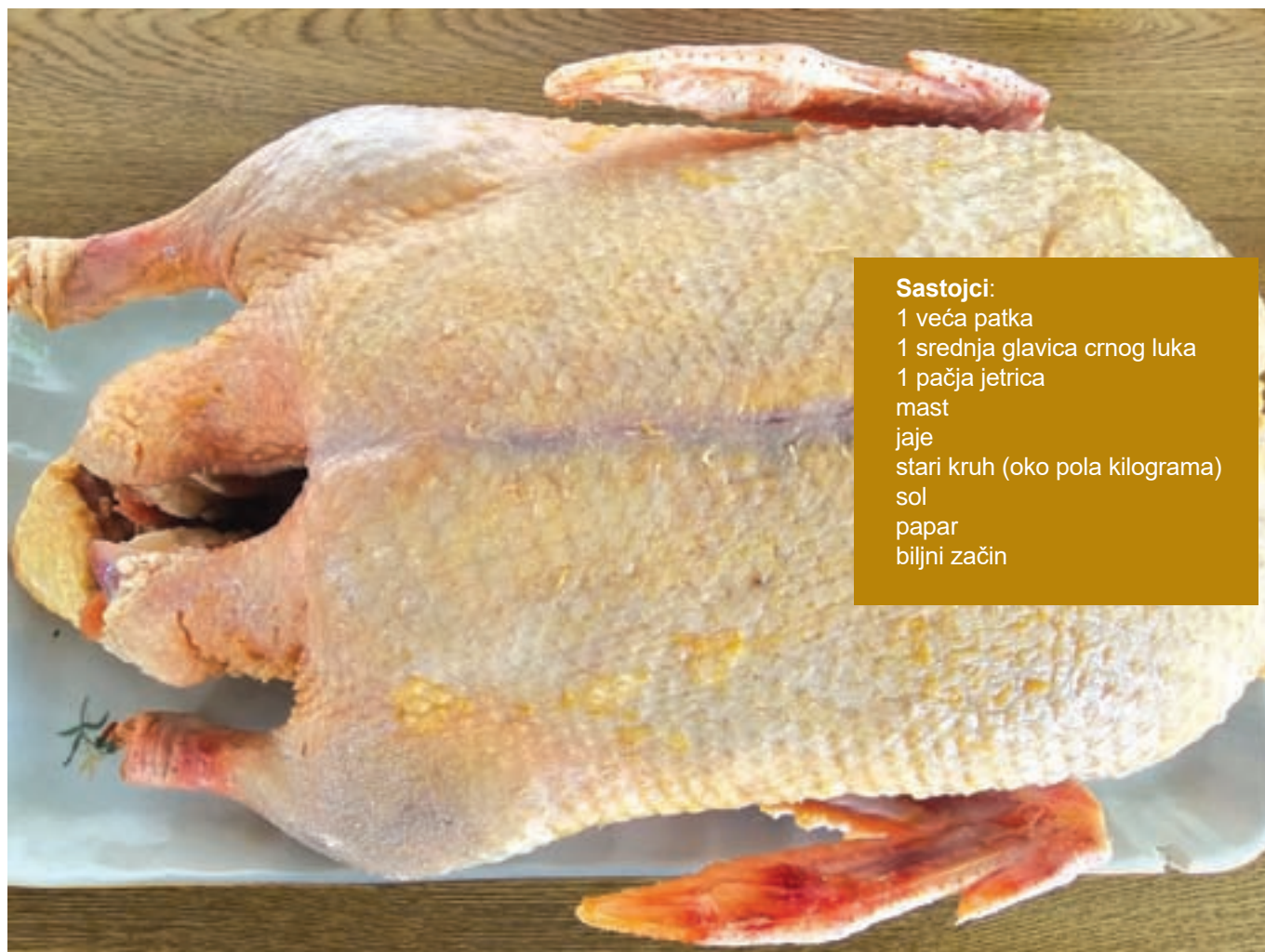
Salaši su nekada bili idealno mjesto za držanje peradi, naročito gusaka i pataka za čiji je uzgoj bilo potrebno više otvorenog prostora i vode.

Patke su bile lake za uzgoj, same su se nasađivale i legle, same izvodile mlade. Na salašima su se prvo držale domaće bijele patke, a kasnije su se pojavile crno-bijele koje su salašari zvali japanske patke. Bile su nešto veće od domaćih bijelih i više su letjele, pa su često završavale na krovovima salaša, kamarama slame.

Za razliku od gusaka, od pataka se nije ostavljalo perje već samo peruške. Jaja čija je ljuska izrazito bijele boje i deblja od ljuske kokošnjeg jajeta nisu se koristila za pripremu finih kolača. Izbjegavalo se klanje pataka u kasnu jesen, jer su se tada teško čistile.

Od pačjeg mesa kuhala se juha, paprikaš ili se patka pekla ucijelo ili u komadima. U ovoj godini KuHaRu donosimo vam recept za punjenu patku. Onako kako se ona priprema na salašima u okolici Sombora.

Sastojci:

1 veća patka
1 srednja glavica crnog luka
1 pačja jetrica
mast
jaje
stari kruh (oko pola kilograma)
sol
papar
biljni začin

Priprema:

Očišćeni trup patke dobro posoliti izvana i iznutra i ostaviti nekoliko sati da odstoji. Može i preko noći.

Na masti ispirjati glavicu luka sitno sječenu. Kada luk poprimi staklastu boju, dodati prethodno na sitno izrezanu pačju jetricu. Dodati biljni začim, papar i pirjati nekoliko minuta na laganoj vatri. Kada se prohladi, dodati izmrvljenu sredinu starog kruha, jedno jaje i sve dobro rukama umijesiti. Ovom smjesom puni se patka. Ako želite više nadjeva, količine sastojaka mogu se povećati, a nadjev koji ne stane u patku može se peći pored.

U namašćeni pleh staviti patku, namažati mašćom, usuti malo vode, poklopiti i peći. Peče se oko četiri sata, a tijekom pečenja patka se okreće. Na kraju se peče bez poklopca kako bi dobila lijepu boju.

KuHaR tradicijskih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

5plus

JEDNOM POLISOM pokrijte 5 rizika

Osigurajte sebe, svoj automobil i putnike u njemu samo jednom polisom

Maksimalan oprez u vožnji, briga o automobilu i ljudima u njemu nekada nisu dovoljni da nas zaštite od nepredviđenih okolnosti poput kvara vozila, loma stakala i prirodnih rizika. Bilo da ste na odmoru ili službenom putovanju, uz polis **Paket 5+ Milenijum osiguranja** nećete morati da brinete zbog okolnosti koje nisu pod Vašom kontrolom.

Ovom polisom osiguravate se od **pet najčešćih rizika** i obezbediti:

1. Osiguranje od loma stakala na putničkom vozilu;
2. Osiguranje putničkog vozila od oštećenja usled prirodnih rizika;
3. Osiguranje lica u putničkom vozilu od posledica nesrećnog slučaja – nezgode;
4. Pomoć na putu;
5. Zamensko vozilo.

MILENIJUM OSIGURANJE

Vreme je da odabiremo naš izbor

www.mlos.rs

011/ 715 23 00

FREKVENCJE:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije

Radio Maria play

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

ILI-ILI

AKCIJA

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po **1 dinar** ili
- 12 meseci sa **50% popusta**

**Astra
Telekom**

011 44 22 009

13. 7. 2024.

TAKMIČENJE RISARA

NJIVA KRAJ CRKVE SV. JOSIPA RADNIKA U ĐURĐINU

Sadržaj:

6:45 – Smotra risara

7:00 – Pletenje uža

7:25 – Doček gradonačelnika i gostiju na njivi

8:00 – Risarski ručak na njivi

9:00 – Početak Takmičenja risara

10:00 - 12:00 – Prikaz rada na starim mašinama
i rad na vršalici

11:00 – Proglašenje pobjednika u kuvanju tarane

11:30 – Dičije sigre na strnjiki "Kasalisica"
i nastup folklor - HKC "Bunjevačko kolo" Subotica

12:00 – Proglašenje pobjednika Takmičenja risara,
uručivanje nagrada i zahvalnica

